

KLASTOTOJAS

Robertas Hansenas sėdėjo autobuse ir neramiai dairėsi. Vakara buvo sunki diena, kaip kad paprastai būna, kai trūksta ryžtingumo. Bet dar sunkesnis buvo šiandien paskutinis pusvalandis.

Jis, menkutis didelės firmos tarnautojas, turėjo vakar iškeisti nedidelei sumai parašytą čekį, bet nespėjo ir buvo priverstas pasiimti jį su savim. Čekis buvo firmos direktoriaus pasirašytas.

Jis jau buvo atidaręs stalčių, bet sudelsė ir, pasidėjęs čekį ant stalo, žiūrėjo į jį. Šypsodamas jis pagalvojo apie tai, kad jo bendradarbiai visada teigė, jog direktoriaus parašo neįmanoma suklastoti. Visai nesistengdamas, lyg žaisdamas, Hansenas parašė direktoriaus pavardę ir nustebo: parašas buvo beveik toks, kaip direktoriaus. Jis pamėgino parašyti direktoriaus pavardę dar keletą kartų, ir visai prieš jo norą jam kilo mintis suklastoti parašą čekių. Jo sąžinė priešinosi kurį laiką, bet pagunda buvo perdidelė.

Šiandien rytą jis paėmė čekio formulą, parašė milžinišką jo supratimu sumą — penkiasdešimt tūkstančių markių — ir nuvažiavo į banką. Tarnautojui prie kasos lango jis padavė abu čekius: vakarykštį, paties direktoriaus pasirašytą, ir suklastotą. Kažin, ar jam tik taip pasirodė, ar kasininkas iš tikrųjų su įtariu pažiūrėjo į jį? Bet nei kasininkas atskaitė pinigų ir mandagiai pasakė:

— Prašau patikrinti!

Virpančiomis rankomis Hansenas suskaitė pinigų ir išėjo.

Įlipęs į autobusą, jis su panieka pažiūrėjo į bendrakeleivius, į visus tuos vargšus, kuriems dar daug dienų skirta dirbti ir vargti. Ir ko gi jis, kvailys, bijojo? Juk jam jau daug kartų buvo tekę paimti iš banko stambesnių sumų. Žinoma, niekas nieko nepastebėjo ir nepastebės dar porą dienų. Bet tada jau bus pervėlu. Argi pervėlu? O tas vyras tamsiu paltu, kuris sėdi priešais ir įbedęs akis žiūri į jį? Gal tai policijos valdininkas? O juk tie sekliai turi sumų uosle! Ir ko jis žiūri, neatitraukdamas akių ir net lyg ir nemirksdamas?

Hansenas neįtikėtai pasijuto. Ne, negali būti! Čia tik įsivaizdavimas. Bet... ar nesišyps nepažįstamas? Iš tikro, šypsosi nors ir švelnia, bet — bent taip atrodo Hansenui — klastinga šypsena. Ne, šypsena rodo ne tik klastingumą, bet ir pasityčiojimą! Aišku, jis tyčiojasi iš nepatyrusio klastotojo, kuris tariasi esąs neįtikiamas.

Nepažįstamojo keistos šviesios mėlynos, lyg negyvo akys visą laiką įbestos į Hanseną. Tai nepakendama! Tas baisusis nepažįstamasis žaidžia su

juo, kaip katė su pele. Hansenas jau mato save kalėjime...

Hansenas pašoko, prasiveržė pro stovinčius keleivius, stūmė į šalį konduktorių ir išsuko į gatvę. Jis norėjo bėgti, pasislėpti nuo tų baisių, lyg negyvų akių... Bet jis nepajėgė atsikelti — jis susilaužė koją. Kai priėjęs policininkas norėjo jam padėti, jis ėmė muštis, kaip beprotis. Stipri ranka kaip replėmis suėmė jo rankas. Hansenas pasidavė.

Autobusas nuvažiavo. Konduktorius priėjo prie vyro tamsiu paltu ir pasakė:

— Čia jūs turite išlipti, pone Wendtai — jūsų stotis.

Vyras negyvo akimis bu-

NIEKŠAS

(Tęsinys iš 11 pusl.)

Teobaldas, mušdamasis į krūtinę taip, kad net buvo girdi-ma telefonu.

Sekandį dieną įvyko tas pats. Regina apsidaire ir nerado gėlių.

— Nieko nebuvo atsiųsta man, Vilibadai? — paklausė ji savo vyro.

— Ne, nieko, — trumpai atsakė jis.

Kasdien kartojosi tas pats: nerasdama gėlių, Regina skambino Teobaldui, ir Teobaldas,

— Nieko, — iškošė ji pro dantis.

Vertė L. U.

šaukdamasis visų šventųjų, tikino, kad gėlės buvo laiku nugabentos.

Regina nieko negalėjo suprasti, o mėnuo jau beveik buvo praslinkęs.

Vieną dieną Regina sutiko savo draugę Rozalindą. Rozalinda buvo labai linksma.

— Ar žinai, Regina, kodėl aš tokia laiminga? Jau per visą mėnesį, kasdien aš gaunu po bukietą puškių gėlių. Tai reiškia, kad kažkas į mane įsimylėjęs, bet nediršta man pasakyti.

Regina įraudo, paskui išbalo.

— Niekšas, — iškošė ji pro dantis.

Vertė L. U.

See the NEW...
SPEED QUEEN
with **BIG TUB**

for
Elephant-Size Loads

8 Fabric Cycles
Push-button selection

- Lint Filter
- Sediment Removal
- Fluid Drive
- Bleach Dispenser
- Fluorescent Panel Light
- Aluminum High-Action Agitator

2 SPEED 2 CYCLE
DELUXE WASHER
PRICED AS LOW AS

\$199⁹⁵

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 WEST 51st STREET.

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Naujienu Antroji Dalis

NR. 603

CHICAGO LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

Dienų Skeveldros

DAIL. V. K. JONYNAS

Peizažas

J. VLKS.

Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga

Faktai istorijos šviesoje. — Kremliaus imperialistų žodžiai ir darbai. — Kas tie antileninistai? — Kas anie demagogai? Ar pakilo kuri ranka prieš Lietuvos nepriklausomybės akto paskelbimą?

Pasidairykime netolimoje praelyje. Dar daug gyvų, kurie ją prisimena. Ir nemaža jaunu, kurie pro ją pračina neapsidairę. Vieniems nuėitas kelias prisimintinas, kitiems — žinotinas.

1917 m. lapkričio 8 d. antrasis visos Rusijos darbininkų ir kareivių atstovų suvažiavimas Lenino sureduotu dekretu dėl taikos apie tautų apsisprendimo teisę pasisakė:

„Aneksiją arba svetimų žemių užgrobimą, pagal teisinį demokratijos supratimą bendrai ir ypač darbo žmonių klasių supratimą, vyriausybė supranta kaip bet kurį mažos ar silpnos tautybės prijungimą prie didelės ar stiprios valstybės be šios tautybės tiksliai, aiškiai ir laisvai pareikšto sutikimo ir noro, nepriklausomai nuo to, kada šis prievartinis prijungimas padarytas, nepriklausomai taip pat nuo to, kiek yra išsivysčiusi arba atsilikusi prievarta prijungiamoji arba tam tikros valstybės ribose prievarta sulaukomoji nacija. Pagaliau, nepriklausomai nuo to, ar toji tauta gyvena Europoj ar tolimose užjūrio šalyse.“

Tai pagal tą dekretą turėjo visos rusų vergiamos tautos teisę apsispręsti, ypač revoliucijai ištikus ir bolševikams paėmus valdžią į savo rankas. Juo labiau, kad tu pačių metų lapkričio 15 d. buvo paskelbta Rusijos tautų teisių deklaracija, kur buvo pasakyta:

„1. Rusijos tautų lygybė ir jų suverenumas;
2) Rusijos tautų apsispre-

dimo teisė iki pat atsiskyrimo ir savarankiškos valstybės sudarymo“.

Tą Rusijos tautų teisių deklaraciją pasirašė Rusijos liaudies komisarų tarybos pirmininkas V. Uljanov (Leninas) ir Tautybių reikalų liaudies komisaras Josif Džugašvil (Stalinas).

Tu pačių metų pabaigoje ir 1918 m. pradžioje Lietuvos Brastoje įvykusiose derybose dėl paliaubų ir taikos tarp Rusijos ir Vokietijos, Rusiją atstovaujant atmetė teisę Lietuvai apsispręsti, o Vokietijos kairėnė delegacija ne tik Lietuvai, bet ir kitoms tautoms apsisprendimo teisę gynė. Pirmos tos derybos, veik svarbiausiai dėl Pabaltijo tautoms suteikimo apsisprendimo teisės, iširo.

Antukart iš naujo tas derybas pradėjus, įvairių aplinkybių verčiama sovietinamos Rusijos taikos delegacija Lietuvai ir kitoms tautoms apsisprendimo teisę pripažino.

Tai kas tada iš bolševikinės vyriausybės buvo antileninistas? Pats Leninas, kartu su Stalinu ir L. Trockiu, tose derybose pirminkavusiu.

O kas čia suminėtas Rusijos tautų apsisprendimo teisės dekretas ir toji Rusijos tautų teisių deklaracija — ar ne propagandinis šūkis demagogijos tikslais parašytas? Juo labiau, kad 1918 m. gruodžio 16 d. už Lietuvos sienų pasigarsino Laidininko revoliucinė Lietuvos darbininkų ir vargingųjų valstiečių valdžia su savo manifestu. Maskvoje sureduotu.

(Tęsinys 2-me psl.)

1.
Ačiū bič. Vl. Bakūniui, kad ans savo „Pastabose laiko ratuose“ (žr. „Naujienos“, 1962. I.25) atkreipė dėmesį, vadinas, „palaiko laiko paviršiuje“ mano nustebiną kažkokiu Daudos, norinciu įtikinti Vakaruos esančius lietuvius, kad tauta, likusi krašte, nesirūpina Rytų Prūsijos likimu.

Gal būtų mano „skeveldros“ tonas bus buvęs rūstokas, bet čia teatsako senioras Juozas (Tomas Vaižgantas):

„...mus (žurnalistus) ima nerimas dėl ateities, dėl mūsų laisvės, nepriklausomybės, dėl mūsų pažangos ir garbės. Jei nėra užsigeidimų, nebus ir siekimų. Štai kodėl ir laikraštiniukas... privalo (visuomenę) žadinti, net brutaliai kumšėti į pasoną, kad judėtų, kad norėtų, kad nerintų, pasikliaudami rimties valandėle“.

Tremčiai, deja, tektų pastatyti toks klausimas: — Ar mes žinome savo tėvynijos sienas?!

Prieš 5½ amžius Vytautas Didysis kalbėjo kryžiuočių ir jų globėjų žinia:

— Prūsų yra taip pat mano protėvių žemė, ir aš reikalauju jų iki pat Osos. Jie yra mano tėvų palikimas.

Mes iš tikro su (s)mulkjome. Mes, ty, tremliniai, maža besidomime tėvynės rytojumi. Mes ne tik nespėjame paskui Vytautą, bet pametėme (gerbūvyje pasiklaidę) pėdsakus Vyru, kurie buvo susirinkę Didžiojo Vilniaus Seimo, Lietuvių, kurie tarėsi Vilniaus konferencijoje, ty, žinomų ir nežinomų, Didvyrių, kurie Sausio 15-ktąją sukilo už... Mažąją Lietuvą, ir tt. ir tt. Anot poeto, pas mus nei krypties, nei kelių, viskas palikta... „saviveiklai“, arba (nuolankiau ir pamaldžiau) „Dievo valiai“.

Tėvynainiai, kurie nūn krašte, Prūsų arba Mažąją Lietuvą sielojasi. Aišku, sunku kalbėti apie artojus, kurie eina rūšiai Chruščiovo dvarų baudžiamą, bet moksleivija, inteligentų, intelektualų šuoksniai gyvena tikėjimu, kad *atsitaisyti* *stiančioji Lietuva su sostine Vilniumi ir gimtaisais Klaipe* *dos ir Karalienės uostais!*

Tam paliudyti kalba faktai: žemėlapis (M. Lietuvos turmės) konfiskavimas, P. Pankarklio knygos (dokumentų rinkinio) apie M. Lietuvos lietuviškumą konfiskavimas, universitetų jaunimo noras aplinkyti Martyno (Mažvydo) kūrybos takus, pažinti Kristijono (Donelaičio) peisažą ir tt. ir tt. Ir netgi poetų posmai,

2.
Dar viena (kontroversinė?) pastaba. Ne kiekvienas iš anapus geležinės uždangos atvykstantis tėvynainis žino kas darosi Lietuvoje! Ana, pernai ar užpernai atvyko studentė (!), kuri pranešė, kad... Lietuvoje neklausoma „Amerikos Balso“. Laimė, pats gauliteris Sniečkus nugincijo panašų „informacijų“ tikslumą.

k. a.: „abipus Nemuno tėvynės laukai“.

Man teko išsikalbėti su 2 iš anapus atvykusiais. Vienas jų dirbo netoli Vilniaus, bet... toli nuo Vilniaus.

Dingos, ne kiekvienas — Daumantas ar Laisvės Zvejas (Kublickas ir Grišmanauskas), ne kiekvienas — Armonienė. Senoji emigracija (plg. Ckeklj, o ypač nežinomąjį Čikagietę) per trumpą okupuotoje Lietuvoje pasisvečiavimą sugeba plačiau užregėti ir daugiau nurgirsti.

Antra grūžas, Vlike yra Vakarų komisija, kuri, reikia manyti, stebi Lietuvos reikalą abipus geležinės uždangos. Kaip p. t. Komisija įvertins Dausos („Tėv. Žiburius“) nuomonę? Turime teisių prašyti painformuoti!

3.
Su įdomumu perskaiciau dr. V. Sruogienės str. „Iš lietuvių — lenkų pasitarimų Vilniuje 1939—1944 m.“ (žr. „Sėja“ Nr. 4—5, 1961 m.). Tai apie Z. Jundzillo atsiminimus. Prabhėgomis užsimenama ir pavardės žmonių, kurie tardavosi lietuvių — lenkų susirinkimuose („privaciuose“, pas atsiminimų autorių, pas prof. M. Romerį, Joną Vileišį ir pn). Būtent: — pradadant kumigo Krupavičium iki Kairio ir Krėvės — Mickevičiaus, iš lenkų pradžioje lankėsi tik Krzyzanosvskis, V. Stanevičius ir Jundzile, be to, L. Chominskis, L. Kulikovskis, J. Mickevičius, dr. A. Narkevičius ir K. Okulicis.

„Geru žodžiu“ minima (lietuvių) „nacionalistinių veiksmams“ (ypač mokyklų reorganizavimui ir respublikos kalbos įvedimui) nepritarian-tys Merkys ir K. Bizauskas. „Dar Kaune, prieš lietuviams

(Tęsinys 2-me psl.)

LIETUVOS...

(Atkelta iš 1-mo spl.)

Ir dar turėkime galvoje, kad tu pačių metų Lietuvos taryba pačioje Lietuvoje paskelbė vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės aktą, kur pasisakė, kad nutraukia ryšius iki tol turėtus su kitomis valstybėmis ir įsipareigojo sušaukti demokratinį būdą rinktą Lietuvos St. seimą, teisėtą Lietuvos šeiminingą. Ir dar prisimintina, kad tu metų lapkričio 5 d. Lietuvos taryba pavadė prof. A. Voldemarui sudaryti vyriausybę. Šis tokią vyriausybę sudarė lapkričio 11 d. Tiesa, toji vyriausybė beveik nepalikė jokių savo veikimo pėdsakų. Bet tušėia vieta neliko. 1918 m. gruodžio 26 d. buvo sudaryta plačios koalicijos vyriausybė, priešakyje su M. Sleževičium.

Vadinasi, ir šiame atsitikime Lietuvos gyventojų apsisprendimo teisė buvo paneigta, nepaisant j anuos dekrete ir deklaracijoj duotus pažadus. Dar daugiau. Ano meto bolševikinės valdžios įsakymu raudonoji armija pradėjo karo žygį į Lietuvą. Tuo karo žygiu Rusijos komunistų partija ir jos sudaryta vyriausybė parodė, jog nepasitiki Lietuvos gyventojais, kad jie, demokratiniai būdai išrinkti savo atstovus į Lietuvos St. seimą, atsisakys Lietuvos nepriklausomybės Maskvos naudai.

Tuo raudonosios armijos karo žygiu į Lietuvą komunistų buvo įrodyta, kad jie paneigia visus demokratijos pradus. Inasi smurto keliu atsiekti savo tikslą įgyvendinti diktatūrą prieš tautų valią, prieš darbo žmonių įsitikinimus.

Ir to smurto žygio imdamies prieš Lietuvą, komunistai neapsiriko. 1920 m. gegužės 15 d. teisėtai, demokratiniai būdai išrinktas Lietuvos St. seimas vienbalsiai pirmame savo posėdyje pasisakė:

"Lietuvos Steigiamasis seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą Nepriklausomą Lietuvos valstybę, kaip demokrati-

Adomas P. Jasas

PO ZYDINCIA AKACIJA

Sėnau, štai mes stovim po žydinėa akacija, pavargę nuo laisvės, nuo vėlnio prabangos: aš — tik lietuvis, o tu — ir generacija, kurios — kaip vėjų šakėm — niekas nemudaigos...

Atleisk, jei abejingai žiūriu į tavą gražuolę, užmigusių po balta drobė... Ji iš angelų — iš tų, kur pragaran nupuolė, kad puolusius virintų didžiajam katile.

Zinau — tau palmės puikėnės už tėviškės obelis, tau piliakalni nebėra karalaitės gyvos... Ir šituo keliu ateina raudonas Mefistofelis, kad keltų piantuvą viršum mano ir tavo galvos.

ILIUZIJŲ KALNAI

Kai ir tau užu lango pašėlusiai sninga, balsta tvoros, medžiai ir namai, aš sakau — su manim tu nebūtumei laiminga: mūsų širdys — baltos gentys tolimai...

Su manim tu nespėtumei keliauti. (Ko liūsti, ko iš veido jau mainais?) Aš nueičiau, o tu mirtum ledo kiauč ties iliuzijų kalnais."

Kai ir tau užu lango pašėlusiai šala, virkdo vėjas ledo varveklis, tu sakai — turi marios saulės salą, o jina — ir deimanto pirklis...

Ir tie žodžiai ligi kraujo man įsmingu, net ir ledas, net ir sniegas aidį šituo rimu: su manim tu nebūtumei laiminga, su manim neturėtumei namų.

linc respubliką, entnografinėm sienom ir laisvą nuo visų ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm".

Trumpa, aišku, kilnu ir gražu. Nepakilo nei viena ranka prieš tą lemtingą sprendimą, nors į St. seimą buvo išrinkti ir kitų Lietuvoje gyvenusių tautybių atstovai. Tai buvo ne vien tik lietuvių tautos sprendimas, bet visų Lietuvos gyventojų.

Jei Lietuvos tarybos 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas buvo lyg ir revoliucinis aktas, tai St. seimo sprendimas jau buvo ir aktas ir faktas visų Lietuvos gyventojų valios padiktuo-

tas, lietuvių tautos kovų nueito kelio padaras.

Sovietų Rusija, prakišusi karo žygį į Lietuvą, pakartotinai ne tik pripažino kas jau įvyko, bet 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje pasirašė su Lietuva taikos sutartį ir visiems laikams išsižadėjo jos žemių.

Bet tai buvo plėšraus vilko apinasriu panerto klatingas taikos pasirašymas. Kremlius per 20 metų tykojo tokios progos, kada vėl smurto keliu galės Lietuvą kartu su Latvija, Estija, Moldavija ir Lenkija įsijungti į savo imperijos ribas. Suomija atsispyrė. Lenkija pasidalino su hitlerine Vokietija. O Lietuvą Sovietai įsijungė į savo imperijos sienas

ir primetė jai savo santvarką ir administraciją su skoliniais iš lietuvių atskaliųjų tarpo. Bet ir tada ją nuskriaudė sienomis, — neatidavė to, kas ana taika Maskvoje 1920 m. buvo pripažinta ir priedo dar pasidėmė Tilžės - Karaliaučiaus irij.

Tai štai, trumpai suglaudus, kaip atrodo istorijos faktų šviesoje Kremliaus tautų apsisprendimo teisė, Lenino deklaruoata.

Toje komunistų veltamoje jovalynėje sunku surasti nuosaičių neklaidingojo Lenino mokslo pasekėją. Ir pats Leninas prie to mokslo nepritapo, nuo jo nukrypo.

Kitaip ir būti negali. Klasta, melu galima toli nueiti, bet nėra kelio atgal.

Bet kaip ką maskviniai komunistai tesėjo ir iki šiol vykdo. Vadinamosios laikinosios revoliucinės Lietuvos darbininkų ir vargingųjų valstiečių valdžia savo manifeste skelbė:

"Lietuvos taryba su jos ministru taryba ir visos kitos buržuazinės tarybos ir komitetai yra panaikinti, o jų agentai beęsą be įstatymo globos — visai naikinami.

Ir iki šiol visi buvusieji ir galimi Nepriklausomos Lietuvos šalininkai, tautų apsisprendimo teisės rėmėjai palikti be įstatymo globos — visai naikinami.

— Mielas "Naujienu" skaitytojau, atėjo ligi nuobodūs rudens vakarai. Tuos vakarus sutrumpinti, yra geriausias būdas — skaityti knygas ir laikraščius.

Naujienu administracija turi daug gražių ir nebrangių knygų, kurias galima tik už kelis dolerius įsigyti. Knyga yra geriausias žmogaus draugas, tad ir tu įsigyk bent keletą tokių draugų.

(Tęsinys iš 1-mo puslapio)

DIENŲ SKEVELDROS

įžengiant į Vilnių, spalio mėn., Merkyš sukviėtė pasitarimą, kuriame dalyvavo lenkų visuomenės atstovai — A. Pristoras, B. Krzyżanovskis, V. Stanevičius, Andr. Tiszevičius, Em. Čapskis, J. Lubeckis ir Jundzillo. Dar užsimenama šie "pasitarimų" iniciatoriai ar dalyviai: Čėčeta ("lenkų reikalams valdininkas"), Trimakas ("rūpinosi specialiai lietuvių lenkų klausimais", dabar — Vliko pirm. J. C.), Byla ("Vyriausiojo teismo narys").

"Diskusijos nedavė jokios galimybės pernesti tiltą", "nutrūko prieš pat pakartotiną sovietų kariuomenės įžen-

gimą į Vilnių" — baigia pastabas dr. V. Sruogienė. Kas šio užbaigto lietuvių lenkų pasitarimų ("vyko toli gražu neoficialiame tone") puslapio parašėte pridurti? Visų pirma tai, kad, anot A. Gustaičio "Anapus teisybės" žodžių, "tobulai atbulai" išvengta... Vilniaus krašto lietuvių (be religijos, pasaulėžiūros, luomo, profesijos ir kt. skirtumų). Lyg jie būtų nezistavę, kaip kad... vaivados Bocianskio laikais.

4. Geotogijos inžinierius Juozas Miklovas pasirinko laisvę. Tai retas atvejas, kad atvyktų iš anapus geležinės uždangos ir žinotų apie anykštį gyvenimą. Žinotų su detalėmis ir at-

spalviais. Man čia knieti pacituoti jo, inž. J. Miklovo, žodžiai apie Vilnių (žr. "Draugas", Antroji Dalis, 1962.1.27): — Kas trunkia lietuvius kurtis ir apsigyventi Vilniuje: ar intensyvesnis sostinės kultūrinis gyvenimas, ar geresni uždabiai, ar šiaip neraišta pareiga užantspauduoti amžiams Vilniaus lietuviškumą?

— Sakėčiau, kad toji neraišta pareiga, kurią didžiai jaučia ir šiandienos lietuvis patriotas, trunkia jį į Vilnių. Vilnius yra ne tik mėgstamas, bet ir labai mylimas. Aš manau, kad ekonominis poveikis čia mažiausias, tuo labiau jaunimo atžvilgiu. Pavyzdžiui, spėskime, kad

J. Ciešnas

FRAKUOTI APGAVIKAI

Mįslė: "Jis dėvi fraku ir vagia, kaip šarka. Kas čia?" Jei skaitytojas mano, kad tai fikras vagis, bendraujas su ponais ir poniomis iš aukštesniųjų visuomenės sluoksnių, tai jis labai klaida! Čia kalbama apie Adelaidos pingvinus. Ir štai kas apie juos pasakojama:

Gamtininkui, stebinčiam šitų pirmųjų Antartikos gyventojų būdą, kartais nelieka nieko kito, o tik juoktis. Kai atėję perėjimo periodas pingvinai visuomenės sluoksnių, tai jis labai klaida! Čia kalbama apie Adelaidos pingvinus. Ir štai kas apie juos pasakojama:

Kadangi kiekvienas pingvinas nori pasistatyti savo vaikams namuką, saugantį juos nuo žvairaus antarktinio vėjo, o akmenukų randa labai mažai, tai jis vagia juos iš savo "taučėlių". Dažniausiai nukentčia jauni, neprityrę būsimieji tėvai. Jei tik jie sekunde susižlopo, vyresni draugai juos tučiuojau apvagia.

Patys gudriausieji "frakuoti apgavikai" paslepia akmenukus po savo juodais sparnais, panašiais į frakų skvernus. Akmenukai sunkūs, ir "draugai" tuoj stovkia iš gurolio sunkios eisenos, kad jis turi pasislėptis stalybinės medžiagos. Prasideda peštynės, kuriomis dažniausiai pasinaudoja ne besipėsantieji, o kiti. Iki akmenukas pagaliau įsitvirtina lizde, jis spėja pereiti per daugelį snapų.

Wisconsinio universiteto profesorius dr. Penny, apie dvejetus metus stebėjęs pingvinių gyvenimą, rašo, kad jis niekad nesijautęs vienišas tų paukščių draugijoje. Kadangi jie visai nebijo žmonių ir labai smalsūs, tai Dr. Penny kartais nebuvo tikras, kas ką stebi: jis - paukščius, ar paukščiai — jį. Daktaras rašo:

"Jie ne tik labai buvo susidomėję manimi, bet ir moksliniais aparatais. Kai aš norėjau paženklinėti kai kuriuos pingvinus, tai jie ne tik kad nesipriešino, bet labai smalsiai žiūrėjo, ką aš darau. Kai norėjau juos pasverti — jie patys lipo ant svarstyklių. Dar tik to betrukė, kad jie būtų pasiteiravę, kiek jie sveria."

Pingvinių susibūrimai perėjimo laikotarpio pradžioje nors ir sukelia juoko, bet iš tikrųjų vaizduoja žiaurią kovą už būvį. Čia vyksta nepermalduojamos natūralinės atrankos procesas. Išlieka stipresnieji ir gudresnieji, mokingieji vikariai prisivogti akmenukų ir juos išsaugoti. Likę be akmenukų silpniesnieji ir žiopiai negali pasistatyti pakankamai šiltų ir tvirtų lizdų ir iš-

II — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

saugoti kiaušinių nuo šalčių. Dėl to paradoksas: gudrių ir stiprių vagių vaikai turi geriausių šansų ateičiai.

Paskutiniųjų metų būvyje mokslininkai buvo priversti atmesti kai kuriuos senųjų teorijų teigimus. Paašškėjo, kad peri ne patelės, o patinai. Jie išstūpi apie du mėnesius antarktikos nakties tamsumoje visai nepajudėdami iš vietos ir nieko neledami. Per tą laiką jie numeta apie trečdajį savo svorio. O patelės tam laikui dingsta kažkur jūroje.

Kai išsiriti jaunučiai pingvinukai, visa "perėjimo stovykla" subruzda. "Viengungiai" pingvinai, neturintieji vaikų, stengiasi visokiais būdais pasigrobtį svetimų išškilingai ir išdidžiai išrodančių tėvų. Bet po kurio laiko "stovyklos" gyventojai apsimana: atslūkina grįžusios motinos ir perima iš tėvų rūpinimąsi vaikais. Čia, — sako mokslininkai, — viena iš mįslių, kurių mes dar neapsėjome: iš kur pingvinės žino, kada išsiriti iš kiaušinių vaikai? L. U.

A. G. Thomsen

NIEKŠAS

Regina atėjo į gėlių krautu-

— Pone Teobaldas, — pasakė ji, — mano užsakymas nėra toks jau paprastas, bet aš tikiuosi, kad jūs viską atliksite labai diskrečiai.

— Savoime suprantama, ponina, — atsakė krautuvininkas.

— Reikalas štai toks: jūs turėsite vieno mėnesio būvyje kasdien nngabenti gėlių į... Na, apie tai vėliau. Bet parinkite kiekvieną kartą pačių geriausių gėlių. Kaina nevaidina roles.

— Žinoma, aš parinksiu patį geriausią gėlių, — užtikri- no Teobaldas, žemai nusilenkęs. — Kur reikia nngabenti gėles?

Regina šyptelėjo. — Mano vardu ir mano adresu.

— Aš nesuprantu... — mikčiodamas pasakė sumišęs Teobaldas. — Jums, ponina?

— Man. Bet gėles kasdien turi būti atgabentos tarp vienuoliktos ir dvyliktos. Aš kaip tik tada žaidžiu tenisą, ir mano vyras būna vienas namie.

Teobaldo veidas vis dar reiskė nustebimą.

— Ir — tęsė Regina, — jei mano vyras paklaustų, kas siunčia gėles, pasakykite, kad jūs, deja, nežinote.

— Aha, — pasakė Teobaldas, stengdamasis apsimesti suprantačiu. — Dabar man aišku.

Regina sumokėjo geroką sumą ir išėjo iš krautuvininko namo nusiteikusi. "Tegu Teobaldas sužino, kad dar yra vyrų, slapta mylinčių mane ir nesigailinčių išlaidų. Tegu sprogsta iš pavydulio," — galvojo ji.

Kitą dieną prieš vienuoliktą ji nuėjo žaisti teniso. Pirmasis

KUR GIRDEJAI...

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

jos gyventojų mintyje" (Žiūr. kn. "Barbarizmas" išleista 1910 m. Tilžėje, "Birutės", J. Vana-gaičio redaguotos ir leistos).

R. Sarmaitis ir kiti jį pasekusieji mėgina Lietuvos praeitį visai skurdinti, nuvertinti, įrodyti, kad be ruso, lietuvis buvo bevalis, nesumanus ir jei vyko revoliucinis sąjūdis, tai jis buvo rusų vedamas, rusų

gėlių bukietas turėjo tuoj būti atgabentas.

Dešimt po dvyliktos Regina parėjo.

— Kas nauja, Teobaldai? — paklausė Regina ir slapčiomis apsidairė: jokių gėlių nebuvo.

— Nieko, — subambėjo Teobaldas ir tęsė savo darbą.

Po pietų Regina paskambino ponui Teobaldui.

— Gėlės buvo nngabentos lygiai penkiolika minučių po vienuoliktos, — prisiekė ponas (Tęsinys 12-me pst.)

ugdytas, jų pramanytas. Ir dabar R. Sarmaitiui širdį skauda: kad anais sunkiais, tamsiais spaudos draudimo metais atsirado tokių, kas iš lietuvių tarpo skatino lietuvių tautą ir ūkiniai atkusti. Ir šiuo atsitikimu jis, R. Sarmaitis, kalba apie tą ano meto "lietuviškąjį buržuaziją" su ta pačia nuotaika, kaip tais metais kalbėjo ir rasi-svėtimų miesčionija. Tai nėra marksistinė moksline pažūre, j lietuvių tautos praeitį.

Tiek lietuvių, tiek lenkų, o kai kurios Kaukazo tautos dvi-gubą carinės Rusijos okupacijos jungą vilkusios, kaip ir naudojamos ir tautiniai persekiojamos, savaine aišku, kad jos labiau buvo palinkusios ir radikalias idėjas negu rusų inteligentija. Juo labiau, kad Lietuvai ir Lenkijai kaimynai buvo Vakarai. O tada carinė Rusija nebuvo tokia apsuksi, kaip dabar komunistinė Rusija, ir save nuo Vakarų neat-skyrė kinų siena.

(Bus daigiau)

GENERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION / SACRAMENTO, CALIFORNIA. 4.6% COMPOUNDED AND PAID QUARTERLY. INSURED TO \$10,000. MEMBER FEDERAL SAVINGS & LOAN INSURANCE CORP. P. O. BOX 6375 • SACRAMENTO 21, CALIFORNIA, DEPT. A.F.N.

M. S. BATTERY. Pavasarį aplankykit savo gimtąjį kraštą! Keliaukite populiariu ir draugišku. Jis išplauks iš Quebec'o balandžio 4; Iš Montrealio — gegužės 4 ir birželio 8. 275 svarus bagažo vežame veltui. GDYNIA AMERICA LINE. 220 BAY STREET TORONTO, CANADA

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU. APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS. Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai. CARR-MOODY LUMBER COMPANY. 3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272. STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

J. VLKS.

KUR GIRDĖJAI GAIDZIUS LOJANT, ŠUNIS GIEDANT

R. Šarmaitis — I pagelbą istorijos mokytojams. — Komunistiškai sumesta, rusifikacija atasta. — Kas paryškinta, o kas nutylėta. — Kam kiaulė, o tau tetulė.

Lietuvos kompartijos Centro komiteto istorijos instituto direktorius, Vilniaus universiteto komunistų istorijos dėstytojas R. Šarmaitis, palyginti, santūriau ir arčiau faktų prisilaikydamas, atėjo į pagalbą istorijos mokytojams. Jo str. "Buržuazinė ir proletarinė marksistinė, visuomeninė - politinė mintis Lietuvoje iki 1918 m." tilpo "Tarybų mokytojuje" Nr. 98-100.

Maža ką čia Lietuvos okupantui sudėta riebė duoklė, bet visa taip suvyniota, kad Lietuvos nesimatyti ir lietuvių tauta parodyta mažučiu priedėliu prie rusų tautos. Darbas atliktas švariai, faktų eilės prisilaikant, tik juos maskvinėje šviesoje nušviečiant, o kur reikia — pašukuojama, kad atitektų Kremliaus modeliui. O bendrai parašyta rimtai, daug medžiagos suteikiant.

Įžangoje skaitome: "Kapitalizmo vystymasis Lietuvoje, antagonistinių buržuazinės visuomenės klasių formavimas, lietuvių buržuazinės nacijos susidarymas antroje 19 amž. pusėje suaktyvino krašte visuomeninį - politinį gyvenimą.

Masinį valstiečių ir nacionalinio išsivadavimo judėjimą 1863-1864 m. Lietuvoje, nukreiptą prieš dvarininkus ir caro patvaldystę, skatino ir įkvėpė rusų revoliucionierių idėjos, kurias propagavo valstiečių sukilimo vadovai Z. Sierakauskas, K. Kalinauskas, A. Mackevičius ir kt. Carizmo įvykdytas sukilimo numalšinimas ginkluota jėga, valdžios organų represijos prieš sukilimo dalyvius, lietuvių spaudos uždraudimas ir prievartinis gimtosios kalbos išgūjimas iš mokyklų ir visuomeninių įstaigų laikinai prislopino užgimstančias Lietuvoje buržuazinės visuomenės politines sroves, bet negalėjo sulaikyti jų vystymosi."

R. Šarmaitis išveda, kad lietuvių buržuazinė nacija susiformavo tik 19 a. pusėje... Acū ir už tai. O kada susiformavo lietuvių proletarinė nacija, R. Šarmaitis nutyli. Čia tai jau klampynė. Apsigalvok, sunkiau gindomas sovietinis žmogus ir sovietinės tautos, tai apie proletarinę lietuvių tautą geriau nutylėti. Ir R. Šarmaitis tyli.

Jis sako, kad 1863-64 m. masinis valstiečių judėjimas ir nacionalinis išsivadavimas buvo skatinamas ir įkvėptas rusų revoliucionierių demokratų idėjų. O tas idėjas platino 10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

Z. Sierakauskas, K. Kalinauskas, A. Mackevičius. Jei tais metais sukilo tik Lietuva ir Lenkija, o rusų valstiečiai pasiliko nuošalyje, tai gal, tarp rusų ir nebuvo asmenų, kurie tas revoliucines, demokratines idėjas platina?

"Šio judėjimo ideologai, "Aušros" (1883-1896), "Varpo" (1889-1905) leidėjai, atstovavo buržuazinei - liberalinei srovei nacionalinio išsivadavimo judėjime. Šios srovės vadovai J. Basanavičius, J. Šliupas, V. Kudirkas ir kiti padėjo platinti materialistines pažiūras gamtos mokslų srityje, kritikavo caro valdžios organų savavaliavimą, reikalavo suteikti teisę laisvai leisti lietuvišką spaudą, mokyti vaikus mokyklose gimtąja kalba. Bet tuo pat metu, gindami buržuazijos interesus, jie propagavo susiskaldžiusius ir antagonistines klases lietuvių tautos nacionalinę vienybę, klasių taiką, vengė kelti socialinius klausimus, įnešančius "nesutarimą į visuomenę", siekė pajungti buržuazijos interesus įtakai demokratinius liaudies masių reikalavimus."

R. Šarmaitis nutyli, spėjame sąmoningai, kad anie aušrininkai ir varpininkai ir kiti skatino ir kovas ne vien tik iš nacionalinio išsivadavimo, bet kartu ir savo valstybės atstatymo. Tai ir buvo tie lietuvių revoliucionieriai demokratijos idėjas ugdančieji, tautinį susipratimą skatinantieji. J. Šliupas savai veiklai atramos ieškojo pas socialistus. Kurį laiką JAV su jais kartu bendradarbiavo ir veržėsi patekti į socialistų sukurta internacionalą. Tarp jo ir Lietuvos socialdemokratų tuo klausimu kilo net ginčas. Lietuvos socialdemokratai buvo tokio įsitikinimo, kad Lietuvą socialistų internacionale gali atstovauti tik Lietuvos socialdemokratai, bet ne JAV įsikūrę. Tuos ginčus mes aptinkame Lietuvos socialdemokratų "Darbininkų balse", kuris prieš 60 metų pradėjo eiti. Deja, R. Šarmaitis visai nutyli apie tokio laikraščio buvimą... Toliau R. Šarmaitis rašo:

"Buržuazinė - klerikalinė srovė nacionalinio išsivadavimo judėjime, kuriai atstovavo laikraščiai "Apžvalga" (1890-1896), "Tėvynės sargas" (1896-1904), propagavo nuolankumą carizmui, gynė buržuazijos ir dvarininkų interesus, katalikybės ir katalikų dvasininkijos interesus, platino gyventojų tarpe religinius prietarus ir klasių taikos idėjas.

Tiek buržuazinė - libera-

linė, tiek ir buržuazinė - klerikalinė srovė stėjo už lietuvių pramonininkų, prekybininkų ir amatininkų augimą, skleidė buržuazinę nacionalistinę ideologiją, sėjo nepasitikėjimą tarp Lietuvoje gyvenančių įvairių tautybių gyventojų, stengėsi izoliuoti Lietuvos liaudies masių išsivadavimo judėjimą nuo visos Rusijos revoliucinio judėjimo."

Deja, kokia ten bebūtų buvusi lietuvių spauda, bet dvarininkų interesų Lietuvoje ji negynė, tokių lietuvių kaip ir nebuvo. Buvo Veriovinai, Vasilėkai, Stolypinai ir kiti įsikūrę lietuvių sodybose ir, be jų, kiti lenkų kilmės. Jie visi turėjo savus užtarėjus, lietuvių užtarimo nebuvo reikalingi.

R. Šarmaitiui, atrodo, labai ne prie širdies, kad lietuvių buvo skatinami imtis verslo, steigti pramonės įmones, verstis prekyba... Čia R. Šarmaitis pažiūras visiškai sutampa su to meto Lietuvos miescionijos pažiūromis. Toji miescionija beveik išimtinai tada buvo lietuvių kilmės. Prasidėjęs nors

ir lėtai lietuvių veržimasis į miestus anų miescionijų buvo pravardžiuojamas kaip lietuvininkų ir amatininkų augimas, ir lietuvių buvo visai pasiepiami.

Rusų tautos savi interesai reikalavo geriau Lietuvos miestus ir geresnes Lietuvoje ūkines pozicijas užleisti kitiems, bet tik ne lietuviams.

Valdančioji rusų biurokracija buvo lietuvių tautą pasmerkusi miriopi, tai yra į ją žiūrėta kaip į išnykstančią tautą, todėl buvo dėtos pastangos neleisti lietuviams įsigalėti pramonėje, prekyboje ir stambioje žemės ūkiuose. Rusų apgyventose žemėse nebuvo leista gyventi žydams, bet Lietuvoje jie galėjo laisvai gyventi ir bet kurio amatu verstis. 1903 m. Lietuvoje gubernatoriavęs rusų kunigaikštis Sviatopolk-Mirski savo memoriale valdžiai rašė: "Bijotis, atgyjant lietuviams, kokio nors pavojaus niešpatystės reikalams, visai nėra ko. Lietuvis neturi istoriškos praeities. Taiigi dėlto ateitis šitos nedidelės tautos yra nutarta: sutirpti Rusijos (Tėsinys 11 pusl.)

New Classroom Buildings and Library ARE YOU Planning to Enter College Certain there will be room for You? THE COLLEGE OF STEUBENVILLE OFFERS:

Immediate tentative acceptance for the fall of 1962 if you have completed the Junior year, are in the upper third of your class and are recommended by your principal or guidance counselor. The College of Steubenville is co-educational, fully accredited, offered to a limited number of qualified students.

PROVIDES: Seven new, modern buildings, including dormitories, on a 45-acre campus overlooking the Ohio River. Open for the first time in the fall of 1961. All electric heating.

STRESSES: A co-educational liberal arts and science program. Founded in 1946 the College has just under 1,000 students. Fully accredited by the North Central Association.

IS ACCESSIBLE: Still has the "Gateway to the West", the city is on the mainline of the Pennsylvania railroad, and is the highway junction of U.S. Route 22 and Ohio Routes 7 and 43. Served by the Greater Pittsburgh and Wheeling (W. Va.) airports.

Don't delay! For more information write today Dept. L

THE REGISTRAR — THE COLLEGE OF STEUBENVILLE
COLLEGE HEIGHTS — STEUBENVILLE, OHIO
Phone: 283-3771

"The Easternmost College in the Middle West"

SIUNTINIAI
I
LIETUVĄ
Jau dabar siųskite
VELYKOMS!
DEL GARANTUOTO PRISTATYMO KREIPKITES I
CENTRAL PARCEL SERVICE
PAGRINDINĖ ĮSTAIGA:
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354
NAUJAS SKYRIUS:
2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466
Atvykite ir apžiūrėkite mūsų gausų pasirinkimą prekių dovanoms.
PER 15 METŲ
PRISTATOME SIUNTINIUS
I LIETUVĄ
— VISADA LAIKUI

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS SILEIKIS

DAIL. AUGIAUS POMIRTINĖ PARODA

A. a. Paulius Augius — žemaitijos sūnus

Dail. Paulius Augius

Praėjusį šeštadienį Chicago Savings and Loan Ass'n Meno Galerijoje, 6245 S. Western Ave., buvo atidaryta a.a. Pauliaus Augiaus pomirtinė grafikos darbų paroda. Parodą surengė Lietuvių Dailės Institutas, kurio jis buvo narys.

Išstatyta per 100 darbų, dauguma įreminta po 4 kūrinius. Grafika, vadinama kaip "smulkesnis" menas, įėjusiam iškart gal nedaro tokio trunkaus įspūdžio, kokį daro tapybos paroda, bet iš arčiau prisžiūrėjus, ji tokia miela, sava ir artima lietuviška kūryba, savo kuklumu ir lietuviška žemaitiška tradicija turtinga. Vėlonis šitai žinijo ir buvo nuoširdus savo pašaukimui ligi galo. Rašytojas Kazys Bradūnas parodos katalogo įvade, tarp kita ko sako:

"Kada aš pirmą kartą keliau skersai žemaitiją, regėdamas tamsiais eglynais ir ažuolynais banguojančias jos kalvas, šalto sidabro ežerus, šimtmečių nepajudintus vienkiamius, bažnyčias ir žmones, man pasidarė aišku, kur reikia ieškoti ir kur dar galima rasti lietuviškosios kultūros esminiausių pradmenų, nepalietų ir nesužalotų jokių kaimynų ir jokių tekancio laiko sriautų."

Apie dail. P. Augiaus kūrybą kritiškai netenka kalbėti, kai jo jau nėra. Bet jo dideliu atsidavimu bei menininko išgūjimu tautai, be abejojimo, visi šie darbai įvertinti. Tada šia proga tegalima tiksliai kalbėti, kad toks talentingas jaunas, vos pradėjęs 51 metus, 1960 m. gruodžio 7 d. persiskyrė su šiuo pasauliu.

Yra būdinga, kad P. Augius savo kūryboje išlaikė savitą originalų stilių, braižą, jog grafikos meno istorijoje sunku būtų rasti bet kokį panašumą jo technikai ir tematikai.

Iš ciklinių jo veikalų bus "Žemaitių vestuvės", "Zalcio pasaka", knygų iliustracijos, "Žemaitių Kalvarijos" ciklai, pasiskirti religiniai ir kaimo motyvai, pilni žaismų ir gilios ekspresijos. Pavieniai kūriniai: "Sekmadienio rytas", "Procesija", "Piemenukas" ir pagaliau grūbus, kaimietiškas "Petras Kurmelis", tai vaisius vėslios žemaitijos žemės, — tėvų ir protėvių nuo priešų gintos ir išlaikytų tradicijų šaltinis, iš kurio dailininkas savo kūrybai sėmėsi įkvėpimo bei stiprybės. Tiesa, P. Augius turėjo progos pabuvoti meno Mekoje - Paryžiuje, kuris jaunus dailininkus vilioja ir iš tikrojo kelio kartais išmuša. Bet Augius nepasidavė svetimoms įtakoms, nežiūrind pagundų, kurios nesubrendusį studentą gali pakreipti klaidingu keliu.

Nors nežymiai, bet Augius perėjo tris etapus. Pirmasis jo etapas Lietuvoje pomokyklinio laikotarpio, galima sakyti, buvo pats lemtingiausias jo tolimesnės kūrybos subrendimui pagrindas. Paryžiaus mokykla per porą metų jo neiškrepė, nedeformavo nei jo stiliaus, nei pakreipė priešinga kosmopolitine nebaigiamų eksperimentų kryptimi, tiksliai jis laimėjo grakščią, drąsą liniją, stipresnę kompozicijos judesį, tarsi liudija maždaug to etapo jo kūrinius, kurie jau nuo 1937 m. buvo išstatyti Tarptautinėje Litografijos parodoje Chicago Meno institute ir, kurį vieną nupirko institutas savo kolekcijai. Bet tai negalima sakyti, kad tas laikotarpis jam davė monumentalios grafikos pagrindą. Dailininkas stipriau atsistojo ant kojų grįžęs į Lietuvą, kai daug dirbo ir dėstė grafikos dalykus. Visas jo kūrybos procesas ėjo klišografijos būdu: lino režinys (atsėit, dauguma "Zalcio pasakos" iliustracijų). Kita medžiaga buvo medžio gravūra, kurios techniką vėlonis labai gerai pažino, nes Amerikoje jam daugiau teko toje srityje dirbti.

Paulius Augius emigravo į JAV. Apsigyveno Chicagoje ir visą laiką dirbo kaip iliustratorius medžio režinyje komercinio meno įstaigoje. Tiksliai laisvu laiku tegalėjo kurti medžio ir lino režinyje. Komercinio meno technika skirtinga, sausa ir formali, bet dailininkas išlaikė nesugadintą meno techniką ten, kur ji taip reikalinga estetinei kūrybai.

P. Augius dalyvavo daugelyje parodų Europoje ir JAV. Yra laimėjęs keletą pažymėjimų bei premijų už savo grafi-

Dail. PAULIUS AUGIUS Žemaitių Kalvarija

kos kūrinius. Bet svarbiausia tai, kad dailininkas savo stipriai žemaitiška ranka ir plieno peiliu jamžino šviesiam atminimui taip turtingą senomis meno vertybėmis žemaitiją, — josios žmones, laukus, senas kopytėles, net gyvulius.

A.a. Pauliaus Augiaus dailė papildė senosios žemaitijos istoriją, kur dievukų rinkėjai, kryžių bei senų kopytėlių tyrinėtojai rado gausios medžiagos meno istorijai.

Ne tas yra didis, kurs kosmopolitizmo jūroje pasaksta, bet tas, kurs savo tėvynėje subręsta!

M. S.

Sovietų vaikų dailės paroda

Sovietų Rusijos vaikų (10-14 metų) dailės darbų paroda Brooklyno muziejuje (New York) pasibaigs vasario 11 d. Parodą aplankė rekordinis skaičius — 10,108 asmenys, tai muziejaus didžiausias vienos parodos lankytojų skaičius per 30 metų. Parodos tikslas buvo "kultūrinis bendradarbiavimas". N. Y. Times meno kritikas John Canaday plačiai išsikalbėjęs su parodos vadovu, be dėl vaikų mokymo metodų Rusijoje. Rusus jam atsakęs, kad tenai vaikai privalo mokytis metodškai ir turėti žinių "realistinį pasaulį" menininko akimis. Jų vaikai, girdi, pirmą negu paims popierių į rankas, turi suformuoti

savo mintyse, ką turės piešti. Amerikoje vaikams leidžiama vystyti savo vaizduotę taip, kaip jie pajęgia, nereikalaujant iš jų to, ko jie negali. Vaikai laisvai geriau piešia, parodo savo originalias mintis bei vaikiškas "idėjas".

Dailininkams

Chicago Meno institutas dailininkams siuntinėja blankus 65-ajai kasmetinei dailės parodai ruošiantis. Paroda prasidės gegužio 4 d. ir tęsis iki birž. 3 d.

Blankuose pasakyta, kad tikslai po vieną kūrinių galima siųsti. Gali būti tapyba, akvarelė, grafika ar skulptūra. Jūry komisiją sudaro penki asmenys, jų tarpe Loise Nevelson, kraštutinės krypties skulptorė.

13 premijų skiriama sumomis nuo 2,000 iki 200 dol. Pasikutinė diena įteikti blankus Meno institutui vasario 21 d. Kas nori parodoti siųsti savo darbus, blankus gali gauti paprašius muziejaus vadovybę. Parodoje dalyvauti teisę turi ne toliau 100 mylių nuo Chicago gyveną dailininkai, turį ne mažiau 18 metų amžiaus.

DAIL. V. IGNAS SUSIRGO

Dail. Aytautas Ignas, gyvenęs Clevelande, sunkiai susirgo. Jo paroda buvo numatyta vasario mėnesį Čiurlionio Galerijoje, dėl ligos neįvyks.

Dailininkas Ignas yra vienas iš jaunesniosios kartos tapytojų, ekspresionistas. Lituvinis jam geriausias sveikatos.

12 BROLIŲ PAKARTOJAMA

Dėl pasisėkusių vaidinimo "Dvylikos brolių juodvarniais lakstančių" ir žmonėms reikalaujant, rytoj 5:30 val. po pietų, Jaunimo Centre pakartojama. Šio veikalo autorė yra Sofija Kymantaitė - Čiurlionienė.

SKAITYK IR KITAM PATARK SKAITYTI "NAUJIENAS"

3 — NAUJIENOS CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

Paulius Augius. Ex-libris

Dailininko dovanotas bibliotekos savininkui. Naudojamas lietuvių poezijos rinkiniams. Pauliaus Augiaus sukurtas Kaune, berods, 1937 metais.

ALGIRDAS GUSTAITIS

Lietuviški filmai ar užsieniečių operos?

Motto I: Esu nuoširdus operų gerbėjas.

Motto II: Dar karščiau palaikau lietuviškos muzikos /plėtotę.

Motto III: Svarbesni yra lietuviškų filmų reikalai.

Kartą uždusęs pardūmiau iš sodo. Beaviečiaudamas išsidūginau blauzdas. Reikėjo nesūdyto sviesto pūškanotai pabalusiems dilgėlių kandams apiraminti. Atidūlkėjau trenkdamas durimis.

Kur tu lakstai? — paklausė tėvelis.

Vyrukas buvau iki durų "klimkos". Galėjo būti prastai. "Mušti negausiu. Bet bars..." — besitrankančia visa krūtinė pamaniau.

Akšė... — visai nepikantai už rankos paėmė tėvelis.

Įsidėję į saloną. Kampe, ant aukšto, kaip vyskupų sakykla, vyšniniai raudono pastato, stovėjo gramafonas. Su pasilenkusiu šunim. Balta triūba spindėjo kaip veidrodis.

Vedėsi klimu. Pasisodino kitame gale esančiomis raudonom, pliusinėm, gelėtom sofon.

"Kas dabar bus?" — lūpą prikančias galvoju. "Gal reikės kampe stovėti?" "Oo gal atsiprašyti?" "O, ne, ne, tik neatsiprašyti, jau geriau kampe stovėti..." — spėlinėjau.

Klausykis operos. Algiuti, — švelniai pasakė tėvelis.

Po truputėlį atsitiesiau. Įsitačiau visi neblogoi. Kojikės, kaip vytinėliai, smaigaliukais lenkėsi. Tada pamaciau, kad jos nešvarios. Tik iš avietyno, taku.

Tu gerai klausykis operos. Ramiai. Negalvok nei apie kojas, nei apie avietes. Gerai klausykis.

Plokštelė netrukus baigėsi. "Tada tėvelis pasakojo apie gražią muziką, apie operas, kurių gal visų gražiausių mudu dar kartą išklausysime. Pasišteni atsiminti: kompozitorius George Bizet, operos vardas "Carmen". Pakartokti.

Vardai buvo keisčiausi, negirdėti. Pakartoju. Ir dar sykį. Tada dar kartą užstatė plokštelę. Klausiausi. Gražiai grojo. Dainavo.

Keista, pamiršau dilgėlių sopus. Klausiau, klausiau. Pasižiūrėjau į tėvelį. "Koks jis geras ir protingas" — pagalvoju.

Užaugau mylėdamas operas. Kaune visas mačiau. Būdamas gimnazistu. Lankydamasis užsieniuose stengdavaisi pamatyti operą. Ryga, Talinas, Berlynas, Paryžius, Jungtinės Amerikos Valstybės. Operos, operos.

Myliu operas.

Ir taip sykį, pastatę sniego senį, sutarėme eiti varžybų: kas padarys gražiausių ir kiečiausių sniego gniūžtę. Ir kai sumešėme savo kūrinėlius, pirmą vietą pripažino ne man.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

kitam vaikui. Bet manoji sniego gniūžtė man atrodė ir išskirtinai apvali, baisiai kieta, gal už ledų kietesnė. Gailėjau si su ja skirtis. Pirštai jau atgrubę. Nuo sniego, pavilgomio lovio vandeniu. Rankas gelė.

Nagi, šaukiamas namo. Greitai, greitai! Tuoj, tuoj.

"Kur dėti sniego gniūžtę!" — pagalvoju. Ji tikrai buvo graži, tvirta. Suleidžimas ją dar spalvingą. Mėlynos, molliūginės, violetinės, kažin kokios spalvos, rodos, maišėsi su baltomis sniego dalimis.

Įsidėjau į paltuko kišenių. Man ji buvo per brangi išmesiti. Mamytė net išsigando: Rankos buvo pamėlynavusios iki alkūnių. Batukai pilni sniego, kojinės šlapios. Vilnonės pirštinės iš tolo garavo.

Skubiausiai nuvilko. Padžio. Vė prie krosnies. Mane jau prausė, rankas kažin kuo trynė. Rankas kaip obuolio graūtkukai. Manęs tebūta dvigubai už slenkstį aukštesnio.

Atšilau. Mamytė pasisodino ant kelių. Prisiūgė. Supė, išliavo ir dainavo. Gerai prisimenu, dainavo seną lietuvišką dainą apie paukščių ir žvėrių vestuves. Man buvo linksma ir pradėjau kikenti, juoktis. Pasižiūrėjau mamytės veidui. Kad ir kaip valdėsi, jos veidu tykiai riedėjo ašaros. Po daug metų sužinoju kodėl: Ji maniusi, kad negyvai našalau rankutes ir jas teks nupiauti...

Netrukus man įtaisė lūpinę armonikėlę. Mamytė dainodavo, prašydama jai pritarti armonikėle. Pirmoji išmokta armonikuoti dainelė: "Du broliukai kunigai, du broliukai urėdai..." Mamytė buvo pagarsėjusi lietuviškų dainų dainuotoja. Varsarū pro mėgus, ketvirtą valandą ryto, kartais nūgrisdavo sode tykiai dainuojant. Ji, vienu viena išėidavo rėvėti ir dainuodavo.

Visose šventėse dainuodavome. "Lietuviškos dainos gražiausios pasaulyje" — daugelį sykių sakė mamytė.

Taip yra. Užaugau su gilia meile lietuviškoms dainoms. Gražiosiose lietuviškose dainose jaučiu tarsi paties Aukščiausiojo balsą.

Juo didesnis augau, tuo daugiau pradėjau justti pagarbos lietuviškai muzikai. Dainos yra plačiosios muzikos dalis.

Meilė gražiai muzikai yra visai tvarkoj. O meilė lietuviškai muzikai? — Dar geriau! Bet ar mylėdami muziką kaičiausią sniego gniūžtę. Ir kai sumešėme savo kūrinėlius, pirmą vietą pripažino ne man.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

gimo lietuviškoje muzikoje, dainose, choruose, šokiuose? Kaip su operomis?

Būdamas pirmoku (taip vadinavo pirmos klasės mokinius Lietuvoje) pradėjau domėtis filmais. Įsitačiau kišenių telpanti rodomajai aparatūka. Galėdavai įvynioti gero kaštono didumo filmuką. Įtaisai tarp laikiklių, sukū ratuką — ir paveikslukai juda. Vykai sakydavo, tikrų filmų "brokai". Girdi, gerų filmų studijos nepaleidžia, tik "brokus". Filmukus gaudavome "per pažįstamus" iš kino teatrų, nemažai buvusių Kaune.

Jau būnant studentu esame pakviečiami įdainuoti lietuvišką dainelę. Dainos, bet mes tiek menki dainininkai, nedrįstame pavadinti dainomis. Lietuviškai filmo kronikai. Stebėjau si, kad studijos vedėjas p. L. mūsų įdainavimus priėmė iš antro karto.

Lietuvoje vis galvodavau, kodėl kino teatruose rodomi vien užsieniški filmai. Kur lietuviški? Kodėl jie nerodomi? Tik lietuviškos kronikos. Publiškai atrodė visai "tvarkoj" žiūrėti silpnai pagamintų lietuviškų kronikų. Ir kartais įkyriai neįdomių. Prisimenu, sykį Motinos Dienos proga paleido

vienos oficialios moters filmą straipsniui kronikoje, ją filmuojant vienu aparatu, viename fone, be jokių pavyairinimų, nuobodžiai kalbant ir kalbant, skaitant.

Lietuviški filmai yra labai svarbi, bet pasibaisėtinai apleistai, meno sritis. Jai gali įsijungti daug kitų meno grupių. Filmas, šiais laikais, yra būtinybė kiekvienam kultūringam tautai. Būtinybė! Ar lietuviai sąmoningai nori (Nukelta į 5-tą pusl.)

LEO'S TEXACO SERVICE Pildnai užbaigti mechaniški darbai Pritrysusių tepimas ir aliejaus pakeitimas 4951 S. California Ave. (kampos 50 St.) Chicago 32, Ill. Leonas Franciskus, svv. Tel. GR 6-9555

CHICAGO'S SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS BUČODARŽAS WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

ATTENTION PROPERTY OWNERS Call Walter Jakich Construction For all building remodeling, repairs and carpentry; Porch repairs — Garages and Rooms; Free estimates anytime — City or Suburbs. Fully licensed and insured. Call KE 3-7148.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlapį ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel atlikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc. 222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043 Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šiu Kompanijų: COLUMBIA INSURANCE COMPANY PEARL ASSURANCE COMPANY LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO. MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO. MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma teisia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioji VNESPOSYLTORG tešti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prielnamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

Table with columns for location (NEW YORK, BROOKLYN, PATERSON, VINELAND, LAKEWOOD, NEW HAVEN, PITTSBURGH, CLEVELAND, WORCESTER, HAMTRAMCK, CHICAGO 22, CHICAGO 8, LOS ANGELES, SAN FRANCISCO, NEWARK, PHILADELPHIA, WATERBURY, GRAND RAPIDS, DETROIT, PASSAIC, ATHOL, BOSTON) and address/phone number.

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

VIENO MĖNESIO...

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

vaides distrikte, kur taip pat yra Rodino muziejus. Les Invalides buvo pradėtas statyti 1671 m. Tai buvo savo rūšies patilgusių kareivių prieglauda. Apie 7,000 tūčių kareivių ten buvo apgyvendinta. Tačiau dabar ten bėra apie šimtas Pirmojo Pasaulinio karo invalidų. Kitos patalpos yra naudojamos armijos ofisams ir karo muziejui. Ten taip pat yra palaidoti Napoleono palaikai.

Rodino ir Louvre muziejai

Rodino muziejuje, išėjus kelis impresionistų paveikslus, yra sudėti vien tik jo skulptūrų darbai. Daugybė jų. Reikėtų daug, daug laiko pasvesti, kad būtų galima juos visus net paviršutiniškai apžiūrėti. Be to, ten yra ir Rodino piešti paveikslai (savo karjeros pradžioje jis bandė ir piešti).

Tikrai nepaprastai žavingame sode yra išgarsėjusi "Mastytojo" statula. Tas Rodino skulptūros darbas labiausiai visiems ir yra žinomas.

Louvre yra didžiausias pasaulio muziejus. Ten tiek daug meno kūrinių yra sudėta, jog per trumpą laiką nėra jokios galimybės viską apžiūrėti. Turistas, pračėdamas paskubomis (skubėti reikia, nes laikas apribotas), tegali kas dešimtą ar dvidešimtą paveikslą ar skulptūros darbą apžvelgti.

Bastilija

Kas nėra girdėjęs apie Bastiliją?

Zodis "bastille" reiškia tvirtovę, isitvirtinimą. Bastilijos ir buvo tokią paskirtis, kai ji buvo pastatyta 1370 m. Vėliau ji buvo paversta kalėjimu politiniams kalinimams. Ten buvo kalinamas mistiškas asmuo su geležine kauke, Cagliostro, kardinalas de Rohan ir Voltairė.

Kai 1789 m. liepos 14 d. Bastilija buvo sturmuota ir užimta, tai kaip kalėjimas ji nebuvo reikšminga. Revoliucionieriai buvo nustebinti, suradę ten tik septynius kalinius.

Tačiau Bastilija buvo laikoma karališkos priespaudos ir neteisėngumo simboliu. Štai kodėl jos užėmimas buvo savo rūšies kibirkštis, nuo kurios užsiliepsnojo Prancūzijos revoliucija. Liepos 14 d. yra didžioji Prancūzijos tautinė šventė.

Kai dabar turistai nuvežami menamai Bastilijos apžiūrėti, tai jie faktiškai mato tik tą vietą, kur tas baisus kalėjimas stovėjo. Įnirtusi minia, sturmuodama Bastiliją, ją grūvėdama pavertė. O tie grūvėdai ilgainiui beveik visiškai pranyko.

Lotynų kvartalas ir Montmartre

Quartier Latin (Lotynų Kvertalas). Senovėje tai reikė vietą, kur kalbama lotyniškai. Viduramžių pradžioje, dar prieš Sorbonos steigimą, čia suva-

ziudavo iš įvairių kraštų studentai mokytis. O kadangi jie kalbėdavo lotyniškai (tai buvo pagrindinė kalba), tai ir pati vieta buvo vadinama Lotynų Kvertalu. Tas vardas prigijo, nors laikui bėgant nebebuvo reikalaujama, kad studentai lotyniškai kalbėtųsi ir pagrindinė kalba pasidarė prancūzų. Be to, ir pats Lotynų Kvertalas ėmė garsėti savo bohemišku gyvenimu. Kadangi ten įsisteigė garsusis Paryžiaus universitetas (Sorbona) ir kitos mokslo įstaigos, tai Lotynų Kvertalas pasidarė Prancūzijos intelektualinio gyvenimo centru.

Montmartre pavadinimas menamai yra kilęs iš Mont des Martyrs (Kankinių kalnelis). Krikščionybės pradžioje ten buvo nužudyti trys šventieji, įskaitant ir šv. Denis, kuris yra laikomas Prancūzijos patronu. Apie šv. Denis yra užsilikusi tokia legenda. Esą, kai jam buvo nukirsta galva, tai jis ją paėmęs ir rankas ir keturias mylias dar čėjęs, kol pasiekė savo kapą. Tačiau yra kita versija apie Montmartre vardo atsiradimą. Teigiama, jog tas vardas yra kilęs iš Mont de Mercure, atseit, Merкуро šventovės, kurią buvo pastatę romėnai.

Prieš 150 metų Montmartre buvo tik nedidelis kaimelis už Paryžiaus ribų. Šiandien jis yra vienas gyviausių Paryžiaus distriktų, priskaitančių apie 200,000 gyventojų.

Visas tas vietoves ir daug dar kitų teko aplankyti per vieną dieną. Vadinasi, tai buvo savotiškas "čia maitai, čia nebematai". Vaizdai keitėsi galvotrūkiais.

Vadovą nebuvo lengva sekti. Per vieną dieną įėjome tiek įspūdžių, jog galvos ėmė svaigti.

Versalis

Kita diena buvo paskirta apžiūrėjimui Versalio, kuris yra apie trylika mylių nuo Paryžiaus.

Sakoma, kad po to, kai Versalio rūmai buvo pastatyti, mieko įspūdingesnio, didingesnio ir vertingesnio daugiau nebuvo padaryta.

Versalio rūmai, Versalio sodai yra tikrai pasakiški. Jie sužavė lankytoją. Fontanai (1,400 jų), ornamentiniai ežerai, kanalai ir milžiniški medžiai — tai Versalio rūmų aplinka.

O patys rūmai! Jie tikrai fantastiški. Versalis — tai karaliaus Lindviko XIV įkūnytas sumanymas. Būdamas dvidešimt trijų metų amžiaus jis pasiryžo pastatyti tokius rūmus ir įrengti tokius sodus, kurie būtų pranašesni už visų kitų didžiųjų rūmų ir sodus. Tam projektui vykdyti buvo pakviesti žymiausi architektai. Darbas buvo pradėtas 1661 m., o baigtas 1682, kai į Versalį persikėlė karalius su visa savo svita.

Versalio rūmai labiausiai pasižymi savo Galerie des Glaces (Veidrožių sale), kuri yra

235 pėdų ilgumo. Tai šauniausia ir elegantiškiausia salė pasaulyje. Prancūzų - Vokiečių karo metu vokiečių armija ten buvo įsteigusi savo būstinę. 1871 m. Prūsijos karalius ten pasiskelbė Vokietijos imperatorium, o 1919 m. toje salėje buvo pasirašyta pagarsėjusi Versalio sutartis.

Is Versalio grįžome į savo viešbutį apie 6 val. vakaro. Kita diena, dar vienur kitur užsūkę, pradėjome ruošti lojinesnei kelionei, — kelionei į Šveicariją.

(Bus daugiau)

M arg u m y n a i

Dvi motinos ir politika

Išryškėjo, kad jau daugelį kartų Madride, Ispanijos sostinėje, buvo susitikusios ilgesniams pasitarimams: Ispanijos pirmoji dama generalisimo Franko žmona ir žmona Portugalijoje, tremtyje gyvenančio Ispanijos pretendento ir sostų Burbono Don Juano, Barcelonos grafo, pretendento į Ispanijos sostą. Jų susitikimo priežastis — aptarti prausimų būsimųjų karališkų rūmų (Casa del Principe), kuriuose gyventų būsimasis Ispanijos karalius infantas Juan Carlos, kai jis, dabar vedęs Graikijos princesė Sofiją, po generalisimo Franko mirties užimsias Ispanijos sostą.

Naujos karališkos vedijos

Aukštuose Ispanijos sluokniuose kalbama, kad šių metų gegužės mėnesį Ispanijos princas Juanas Carlos vestis Graikijos princesė Sofiją. Jungtinių apėigos, Graikijos karaliui pageidaujant, įvyksiančios Graikijos sostinėje Atėnuose, pagal ortodoksu apėigos, Po to jautuosius sutuoksias pats šv. Tėvas Jonas XXIII, pagal katalikų ritualą, Juanas Carlos šiuo reikalu jau gavęs popiežiaus sutikimą.

VASARIO MĖNESIO IŠPARDAVIMAS

Namų rakandų, Televizijų, Pečių, Refrigeratorių ir Auksinių daiktų

BUDRIKO

KAINOS ŽEMESNĖS KAMBITUR, LENGVAIS

ISMOKĖJIMAMS

- 3 dalių miegamo kambario setai nuo \$89.00
4 dalių miegamo kambario setai nuo \$135.00
2 dalių svečių kambario setai nuo \$89.00 iki \$490.00
5 dalių Dinette setai nuo \$37.00
7 dalių Dinette setai \$69.00
8 x 12 vln. karpetai \$39.00
21 col. kabinėtinė Televizija \$99.00

GAZINIAI PEČIAI, SALDYTUVAI, MINKĖTOS KEDES, MTRACAI, DUKIŲ VALYTUVAI, SKALBIMO MAŠINOS, TELEVIZIJOS, LIET. PLOKŠTELĖS.

AUKSINIAI DAIKTAI

BUDRIK FURNITURE

3241 S. Halsted St. Calumet 5-7237

Atidara pirmad. ir ketvirtad. iki 9 val. vakaro. Sekmadieniais 11-5.

Budriko radio programa sekmadieniais 18 stoties WHFC, 1450 kil. m. 2 iki 2:30 val. po pietų.

SOUTH-SIDE DELICATESSEN. Didžiausia kraituvė importuotojų iš Vokietijos valgių bei skanumynų. SCHUSTER, SPANKE SAVININKAI. Žinoma įvairiais vietiniais ir importuotais skanumynais - delicatesais. Dabar persikrausė į naujas erdvas patalpas. 3024 W. 63rd St. arti Whipple St. Tel. 778-7380. Atidaryta kasdien ir sekmadieniais 8:30 iki 9 val. Pirmad. uždaryta.

Donald Petkus Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYCIA MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street (Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345 Townhall 3-2108

Pilnas leidėvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

Maitinoms pastatyti alkūtė.

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimas 30 metų.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

VIENO MĖNESIO ATOSTOGOS EUROPOJE

Ką matėme ir patyrėme besivažinėdami po Europą (Povilo ir Sally Ridikų pasakojimas)

(Tęsinys)
Notre Dame

Viena pačių svarbiausių Paryžiaus atrakcijų, aišku, yra Notre Dame katedra. Kiekvienas turistas būtinai ją aplanko ir trumpesni ar ilgesni laikai ten praleidžia.

Notre Dame katedra yra suaukštinama, nepaprasta, didinga ir spūdinga. Įdomi ji yra ne tik kaip viena seniausių bažnyčių, bet ir savo labai marga, nuotykinga praeimi.

Kiek visokių sėbrių įvykių yra susieta su Notre Dame! Kiek istorinių sukrėtimų ji pergyveno!

Teigiama, kad Notre Dame stovi kaip tik toje vietoje, kur senovėje romėnai buvo pastatę Jupiteriaus šventyklą. Kai kurie net tvirtina, jog, esą, imperatorius Tiberius padėjęs Notre Dame katedrai kampinį akmenį. Tačiau tokiame tvirtinime nėra pagrindo. Kiek žinoma, kampinį akmenį padėjo popiežius Aleksandras 1163 metais. Statybos darbas buvo baigtas apie 1300 m. Tačiau dar ir po to katedra buvo grąžinama, puošama ir taisoma.

Savo paprastumu ir tuo pat metu didingumu Notre Dame išsiskiria iš kitų senovės bažnyčių ir katedrų. Ji yra 115 pėdų aukštumo, 157 pėdų platumo ir 125 pėdų ilgumo. Lengvai joje gali tilpti 9,000 žmonių, o išimtiniais atvejais net 13,000.

Taip, Notre Dame yra pergyvenusi visokių sukrėtimų. 1793 m. revoliucinė konvencija nusavino katedrą ir paverė ją savo rūšies sandėliu. Tačiau po metų laiko katedrai vėl buvo grąžintas pirmąsios teisės, o 1801 m. ten įvyko Napoleono ir Jozefinos karūnavimo ceremonijos.

Eiffelio bokštas

Kita Paryžiaus žymybė yra Eiffelio bokštas, kuris buvo pastatytas 1889 m. ryšium su ten vykusia pasauline paroda. Per dešimt metų tai buvo vienas iš septinių pasaulio stebuklų. — Šis aukščiausias pasaulio pastatas. Jo aukštumas siekia 300 pėdas.

Tačiau prieš kelis metus aukštumo pirmenybę paverė Empire State pastatas New York'e, o iš pastarojo — Chrysler pastatas.

Eiffel bokštas priklauso Paryžiaus miestui. Vienu laiku buvo kilęs sumanymas jį nušauti, nes jis neapsimokėjo iš nešė nuostolius. Pirmąsias radijo stočių ir tinkamensis žinio vedimas žymiai padidino pajamas ir dabar jau neapsimėnama apie bokšto nuostolius.

Per metus laiko bokštą apanko maždaug 1,250,000 žmonių (vienais metais daugiau,

kitais mažiau). Nuo bokšto pastatymo iki dabar jo lankytojų skaičius gal bus pasiekęs kokius 33,000,000.

Iš lankytojų susidaro nemažos pajamos. Už aplankymą bokšto pirmo aukšto imama maždaug 25 centai, antrojo aukšto — 70 centų, o įsigavimas į pačią bokšto viršūnę jau atsieina doleris su viršum. Be to, ten yra restoranai, visokių suvenyrų parduotuvės ir t. t. Eiffelio bokštas yra Les Invalides (Nukelta į 9 psl.)

TEVYNĖS ILGESYS

(Atkelta iš 7-to psl.)

mano tėvelis buvo to kaimo, senūnas ir vokiečiai mano tėvelį už tai buvo pastatę priešais sušaudyti. Bet greitai, kušinių parapijoi, buvo įtakingas kunigas Galeckas, kuris kažkoku būdu paveikė vokiečius ir mano tėvelis liko nesušaudytas. Buvo ilga istorija, bet čia prisiminiau tik keliasis žodžiais, nes ne apie tai galvoju rašyt. Būtų verta apie tai kitą kartą parašyti, tačiau tokiu naujienos šandien nebėra jokios naujienos.

Turiu Lietuvoje likusias seseris, ir kada tik rašau laiškus, paprasčiau Galstui perduoti mano linkėjimus. Gražiausias gyvenimo laikas buvo praleistas prie Galsto, ir kaip miela gera prisiminti seną praeitį. Būrys mergaičių Galsto ežere maudydavomės kaip Dievas sulvėrė (tada apie kokius ten maudyimosi kostiumus niekas nė žinoti nežinojo), arba kai rieuštas skindavome susilipę į didelius lazdynus prie staigių Griovio skardžių. Sykį bernai pagrobė mūsų drabužius ir, toli nuėję, pametė. Apsčiai buvo juokų ir asarų, beaptariant kas pasirinktų. — nuogoms bėginti prie drabužių ar dantis kalenti vandenyje pasilikus. Kitą sykį pasigauta lazdyno šakka taip tampriai pakilo, kad įškėlė mane oran ir numetė į patį Griovio dugną, kuriame vandens niekada netrukėdavo. Bet ką tai reiškė jaunystei! Vienas malonumas, O žiemos metu čia pasidarydavome čiuožynes ir ant savo nuosavų sėdynių nučiuoždavome iki paties Griovio dugno. Nieko nereikė per dieną palipti po šimtą kartų į krautą ir vėl nusileisti staigių slautu.

Dzūkija mano numylėta šalė, kur arcie tik pradėta, čia tavo ciek darbo pridėta, o nunai cik vargai liko.

Julė Liaukėvičienė...
McGregor, Manitoba

DR. STASYS ZMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Stagiai susirgus ar susilpnėjęs kasdien saukite telefoną: 434-6967.

DR. STASYS ZMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Stagiai susirgus ar susilpnėjęs kasdien saukite telefoną: 434-6967.

DR. STASYS ZMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Stagiai susirgus ar susilpnėjęs kasdien saukite telefoną: 434-6967.

DR. STASYS ZMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Stagiai susirgus ar susilpnėjęs kasdien saukite telefoną: 434-6967.

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGŲ
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: Prospect 6-3229
Rezid. tel.: WALbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir nuo 7 iki 9 val. vak. Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel.: Prospect 6-1717
DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadieniais ir sekmadieniais uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: Republic 7-7968

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 312-695-0333.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5949
Rezid.: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmadienį, ketvirtį, ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antradienį, nuo 1-5, trečiadienį, ir seštadienį tik susitarus

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
NERVŲ - SMEGENU LIGŲ, CHIRURGIJA
2737 W. 71st STREET
Valandos: tik susitarus skambinant GR 6-3409

Ofiso telefonai: Virginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-2244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akusherija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
OFISO VALANDOS:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Seštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIZIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien, Seštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3444 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Trečiadienį uždaryta.
Ofiso tel.: Portsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDens 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir seštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD
Ofiso ir buto tel.: OlymPic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir seštadienį tik 10-12.
Telef. ofiso ir buto: OlymPic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta.
Seštadieniais 12-4 val. popiet.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiu, saukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons.
Vakarais: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.
Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmadienį ir ketvirtadienį 1-4 popiet, antradienį ir penktadienį 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Seštadienį nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: LA 5-2134, rez. 878-5960
Dr. E. STANAT-STANAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Mitybos ir svorio problemos
1951 W. IRVING PARK RD. ir DAMEN Ave. kampas.
Val.: Pirm., Ketr. ir Penkt. 7-8 v. p. p.

Ofiso telefonai: CLiffside 4-2896
Rez. telefonai: WALbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGŲ
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO VAL.: pirmadienį, antradienį, trečiadienį ir penktadienį 9-11 val. ryto ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Pirmą dieną pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-8 val. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir seštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Seštadieniais 1-4 p. p. Trečiadienį ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai. Speciali pagalba Kojomis (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Seštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: Prospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, Yards 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir romus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadienį uždaryta), seštadienį 10 ryto iki 2 p. p.

GRADINSKAS
KOKIA TV JUMS:
Dumont, RCA, General Electric, Zenith, Emerson
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Ligi Kalėdų atdara ir sekmadieniais nuo 11-4 val.

MOVING
Apraustas perkraustymas iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILKAS
3415 So. Lithuania Avenue
Tel.: FRontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI MOVING
Leidimai - Pilna aprausta ZEMA KAINA R. SERENAS
2047 W. 67th Pl. WALbrook 5-8063

9 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

BALTIEJI LOKIAI

Praeitą vasarą, rašo vienas laikraštis, norvegų garlaivis "Gavella" plaukė Šiaurės vandenynu, netoli Grenlandijos. Poliarinis ratas jau buvo likęs pietuose. Ant denio buvęs siejį keleiviai pastebėjo, kad priekyje, netoli garlaivio plaukia kažkoks stambus daiktas. Kapitonas, poliarinių sričių žinovas, pasakė:

— Tai stambus baltas lokys. Tur būt, labai senas.

Kai garlaivis privijo lokį, buvo nuleistas laivelis, į kurį sėdėjo fotografai - mėgėjai. Lokys ramiai plaukė, skrodamas vandenį tik priekinėmis kojomis, užpakalinėmis jis valavo. Tai buvo milžiniškas lokys, kurio svoris siekė mažiau, nei tūkstantį šimtų svarų. Jis tikrai buvo labai senas, nes jo kailis buvo jau nebe baltas, o šviesiai geltonas. Lokys nė kiek nepersigando atplaukiančių žmonių ir piktai išsišiepė, žiūrėdamas į fotografus.

Kai kas iš keleivių buvo nustebę, kad lokys plaukė alvijoje jūroje, palyginti toli nuo Grenlandijos ir supančių jū ledų laukų. Bet kapitonas pasakė, kad jam teko užtikti baltų lokių net dviejų šimtų mylių atstumu nuo ledų laukų ir salų arba žemynų.

Baltieji lokiai — seniausieji priešistorinio gyvulių pasaulio atstovai. Gamtininkai mano, kad jie gyveno žemėje jau prieš dešimt milijonų metų. Jų išliko iki šiol, tuo tarpu, kai per tą laikotarpį išnyko ir atsirado daug visokių banginių rūšių. Jie gyvena Šiaurės vandenynė, bet retkarčiais užtikami ir į pietus nuo poliarinio rato. Baltasis lokys ne be reikalo laikomas šiaurės gyvulių pasaulio karaliumi. Nėra nė vieno jūros gyvūno (išskyrus žinomą, banginius), galinčio konkuruoti su baltuoju lokiu dydžiu ir svoriu. Ir nėra nė vieno tokio žiaurais, drąsaus ir stipraus. Medžiotojams kartais pavyksta nušauti baltų lokių, siekiančių 700 kilogramų svorio (1750 svarų), ir turinčių 10 pėdų ilgio kailius. Baltasis lokys — jūros gyvūnas. Jo karalystė — vanduo, bet jis miega ir ilsisi ant lyčių. Jo riebalais persunktas kailis laiko jį vandens paviršiuje, ir lokys nuplaukia be jokio vargo po 6 mylias per valandą; o reikalui esant išvysto 25 mylių greitį per valandą. Baltasis lokys moka nerti iki 15 pėdų, bet negali išbūti po vandeniu ilgiau, kaip minutę.

Baltieji lokiai — vikrus ir gabūs medžiotojai. Ruonitai tik retai pavyksta išvengti lokio nagų, nors jis moka greičiau plaukti ir geriau nardyti už lokį. Baltieji lokiai medžioja ne tik ruonius, bet ir "mėlynus banginius", būriais plaukiojančius šiaurės vandenynė. Jie taip pat nepraleidžia progos pasigardžiuoti šiaurinių sričių paukščiais. Norvegas Olsenas, baltųjų lokių medžiotojas, geriau pasakius, gaudytojas, (jis parduoda juos zoologijos sodams) pasakoja, kaip lokiai priselina prie plaukiojančių ir žuvujančių paukščių. Lokys priplaukia prie jų, nesukeldamas jokio garso. Virš vandens kyšo tik jo nosis. Priplaukęs lokys čiumpa paukštį, perkanda jam gerklę, bet suėda tik išlipęs į lytį.

Bet Olsenas teigia, kad baltasis lokys, būdamas vikrus medžiotojas, šiaip kvailas ir smalsus. Todėl jį lengva pagauti. Baltieji lokiai labai tolergiai ir pamato ruonį 20 mylių atstumu, bet net nė nemėgina pabėgti, pamatę medžiotojus. Jie smalsiai spoko į laivus, motorlaivius ir žmones. Tik patelė su lokiuku pasitraukia kiek toliau nuo lyties krašto. Kad baltieji lokiai nelabai gudrūs, įrodo faktas, kad jie mėgina priekinėmis letenomis pagauti paukštį, skrendantį aukštai virš lyties. Taigi jie nesugeba teisingai įvertinti atstumo, nors turi labai gerą akis. Situ atžvilgiu jie negali prilygti nei paukščiams — pa-

(Tęsinys 6-me pusl.)

kių dalykų tūkstančiais dolerių skiriami tokiame, kitokiam reikalui, organizacijai, namams, programai išleisti. Kas ir kiek tūkstančių paskyrė lietuviškam filmui? Kas imsis finansuoti kokį lietuvišką filmą? Kas paskelbs konkursą geriausiam lietuviškam filmui? Kas, kas? Atsiliepkite!

Dabar lietuviško filmo reikalai, už Lietuvos, yra toli atsilikę nuo kitų lietuviškos kultūros reikalų. Kodėl? — Dėl to, kad per maža asmenų rūpinasi lietuviško filmo reikalais. Silpnutį visad lengva užsupti, nes ir mažutis, ir draugų nedaug turi. Lietuviškas filmas.

Atėkite lietuviškam filmui talkon, jei nenorite teisingų kaltinimų ateinančiuose, gal ir toliuose, metuose.

Lietuviška spauda, visuomenė iš anksto buvo perspėta meilagingu, klasingu Varšuvos lenkų spalvotu, dideliu, brangių filmų apie Žalgirio kautynes, įvykusias 1410 metais.

Nežiūrint to, tasai biauriai tendencingas filmas lietuviškoje spaudoje susilaukė daugiau įvertinimų, kritikų, nei bet koks filmas. Laikraščiuose po ketelį kartų skelbti straipsniai. Tai kaip čia, a?...

Be abejo, lietuviškų laikraščių administracijos irgi gerai žinojo to piktybinio lenkų filmo "verte". Bet lietuviški laikraščiai dėjo skelbimus apie tą, lietuviškus begėdiškai apjuodinantį, lenkų filmą!

Lietuva buvo, bus brangi. Ji brangi ir dabar, kad ir skausmuose. Kai kas aplanko Lietuvą, kai kas iš jos ištrūka. Pasikalbėjimai, įspūdžiai.

Skaitai apie kaimą, miestą, kelius, tiltus, tvinkinius, paukščius, žvėris, knygas, universitetus, teatrą, paveikslus, operas, koncertus, apie viešus ir slaptus raštus. Kalba beveik apie viską. Bet ar kas kalbėjo, rašė apie filmus dabartinėje okupuotoje Lietuvoje? Žmonės, būli galima pavaduoti, duobli garsus, muziką ir pradėti rodyti. Savo kolonijoje ar plagiatai. Tai atsirastų gyvumo, konkurencijos. Mėgėjų. Juos reikėtų priimti draugiškai, be pykčio. Pyktis, neteisybė nieko gero nedaro.

Nemaža rašoma apie kitokias lietuviškos kultūros apraiškas. Sudaromi komitetai, fondai. Pelnai iš tokių ar to-

DĖMESIO. NUOSAVYBIŲ SAVININKAI!
Taisome visokias šildymo sistemas. Keičiame šildymo sistemas. Taisome boilerius ir kronis. Aukštos kokybės darbas. Prienamos kainos, veltai apskaičiuojami. Nesvarbu mieste ar priemiesty.
ALL CITY HEATING
Tel. 925-7660

JUCUS SESERŲ RESTORANAS
atdaras dieną ir naktį.
Nevarkite namie maisto ruoš. Užteikite į patyrusių virėjų restoraną ir pasirinkite skanūs pietus.
1608 W. 47 St. — LA 3-9670

WHITE WAY FLORIST INC.
Large Variety of Flowers. Flowers for every occasion. Original creations. Reasonable prices. Call VI 6-7149.
7149 So. State St. Please mention this ad.

Nauja motis ir tabletės atnaujina viiltį kenčiantis nuo Arthritis - Rheumatism
Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sąnarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenu sutinimą, kuri sukelia arthritį ir reumatizmą. Motis, 98c. Tabletės \$3.50 pas juos vaistininką.

ATTENTION PROPERTY OWNERS
Plastering of all type, perflating & repair work & patch work. new or old buildings. Call for free estimates. GR 5-9361 or GR 5-0854 City or suburbs

Vienintelė turistų leidimo ir aprausta firma SIUNCIA PINIGUS I LIETUVĄ.
Pinigai įteikiami per 10 dienų. Pilnai garantuota. Prašyk visų informacijų.
GRAMERCY
744 Broad Street NEWARK, NEW JERSEY Isteigta 1947.

SOPHIE BARCUS
RADIOJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7-FM.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Seštadienį ir sekmadienį nuo 8:00 iki 9:30 val. ryto.
Vakarų škos: pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

Darbo, namo, buto reikia — viską tik "Naujienos" teikia

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE
Vokiškos specialybės
SHALLER & WEBER
Augščiausios kokybės produktai
DAR PAS MŪS GALIMA GAUTI SVIEŽIOS ŽĄSYS • ĮVAIRŲ MĖSOS PRODUKTAI • MĖSA VIRIMUI IR KEPIMUI • DEŠRELES • KUMPIAI.
6 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 6
NEW YORKE — 1654 2nd Ave. (85-86 St.), TR 9-3047
RIDGEWOOD — 56-54 Myrtle Avenue VA 1-7068
ASTORNOJE — 28-28 Seinyway Street. AS 4-3210
HEMPSTEADE — 310 Front Street. IV 3-5540
FLUSHINGE — 41-06 Main Street. HI 5-2552
JACKSON HEIGHTS — 82-10 37th Ave. DE 5-1154
SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962

GIMNAZISTAS ŠOVĖ POLICININKĄ (1906—1907 metai Marijampolėje)

Tai įvyko Rusijos caro valdžios reakcijos laikais po 1905 metų revoliucijos, kai Lietuvoje siaučio baudžiamieji kazokų, dragūnų būriai, kai daug lietuvių buvo kalėjimuose, ištremiti, gelbėjusių gyvybę užsienyje ir Amerikoje. 1905 metų revoliucinis sąjūdis buvo visuotinis, išplitęs ne tik miestuose, bet ir kaimuose. Ypač veiklus buvo mokslus einąs jaunimas — ne tikai studentai, bet ir gimnazijos mokiniai. Taip pvz. 1905 metų rudenį įvyko Marijampolės rusų valdžios gimnazijos mokinių streikas. Iš anksto sutartą dieną ir valandą visi gimnazijos mokiniai pamokų pertraukos metu susirinko gimnastikos — sporto salėje. Čia buvo priimti atitinkami nutarimai — reikalavimai, pvz. kad būtų panaikintas privalomas mokymams gyventi internatas (bendrąbūtis mokiniams rusinti), kad mokslo dalykai būtų dėdomi ir lietuvių kalba ir kt. Visi mokiniai išėjo iš gimnazijos namo. Gimnazija buvo uždaryta iki 1906 metų pavasario. Gimnazijos direktorius (Volkovskis) kvietė tėvų susirinkimus, tarėsi, kas daryt. Laimėta tik tai tiek, kad vis dėlto internato ateityje jau nebuvo, bet keletas mokinių nukentėjo.

Nors Marijampolės gimnazijos mokiniai buvo ne be pagiežos rusų valdžios — jos žandarų ir policijos atžvilgiu, bet neteko ne tik patirti, bet net ir girdėti, kad būtų ruošiasi ar būtų buvusių kalbų, kad reikėtų rusų žandarus ir policiją žudyti — šaudyti. O vis dėlto Marijampolėje pagrindinių gatvių sankryžoje į budėjusį vyresnįjį policininką Doroniną buvo paleistas šūvis, — kulka pataikė į koją. Rytą, po dienos Marijampolės gyventojai žinojo, kad yra suimtas moksleivis Rutkauskas ir vežiamas rusų laikraštyje buvo rašoma, kad Marijampolėje buvo kėsintasi nužudyti policininką ir šovęs gimnazistas pagautas. Čia reikia patikslinti, kad suimtas jaunuolis Rutkauskas nebuvo gimnazistas, o tikai ruošėsi keletą gimnazijos klasių mokslo pažymėjimui gauti, ir čia rašančiam teko jį mokyti — ruošti. Be to, kad jis, o ne kas kitas yra policininką šovęs, galėjo teigti tik patsai policininkas Doroninas, nes daugiau įvyki mačiusių nebuvo.

Sis įvykis nėra ano meto lietuvių nusistatymui ir veiksniams būdingas, bet jisai teikia progą palyginti caro valdžios — teismų teisingumą bei žmoniškumą su dabarties Lietuvos bolševikų "teismais" ir "žmoniškumu".

Jaunuolis Rutkauskas nebuvo nei bolševikiškai turdytas, nei sušaudytas, tik tai iki tei-

mo buvo laikomas kalėjime. Jį kalėjime galėjo lankyti motina ir kiti artimieji. Bene po pusės metų Marijampolės atvyko rusų kariuomenės teismas Rutkauskui teisti. Į teismą buvau pašauktas liudininku ir aš, teismo mokytojas. Teismas vyko buvusio gimnazijos mokinių internato (bendrąbūtis) namuose. Bendrabūtį likvidavus, šiuose erdvuose namuose su salėmis buvo įsikūręs Marijampolėje buvusios rusų kariuomenės karininkų klubas. Taigi, teismas vyko karininkų klube. Teismą sudarė: pirmininkas — pulkininkas, aukštojo mokslo teisininkas su universiteto ženkleliu, du nariai — karininkai, visi trys vidurinio amžiaus, ir prokuroras (valstybės gynėjas), senyvas generolas. Būdinga, kad teismą galėjo ginti viešųjų teismų advokatas (ne karinės) ir dėlto šiame teisme Rutkauską gynė (be atlyginimo) vienas žymiausių Vilniaus advokatų. Tada buvo rusas Tarchovskioi. Būdinga taip pat, kad ginti politinius teisiuosius Rusijos teismuose buvo advokatai garbės pareiga.

Teismas truko 2 dienas. Pirmą dieną buvo atlikti pradžios formalumai, skaitytas kaltinamasis aktas ir klausinėjami liudininkai. Iš visų liudininkų išsiskyrė du: patsai policininkas Doroninas ir Rutkauskų tarnaitė. Doroninas sakė, kad nors saulė jau buvo nusileidusi, bet buvo dar pakankamai šviesu, kad jisai galėjo šovusį pažinti ir kad dėl to jį šovęs ir yra teisiameis Rutkauskas. Rutkauskų tarnaitė betgi prisiekusi liudijo, kad tuo laiku, kai buvo šauta į Doroniną, jošios šeimininkės Rutkauskienės sūnus buvo namie ir savo kambaryje už plosnos lentų sienelės mokėsi. Su šiuo čia iškilusiu liudijimu nederėjimu pirmosios dienos teismo posėdis ir buvo baigtas.

Rytojaus dieną, pradėjęs savo posėdį, teismas svarstė vakarykščiame posėdyje iškilusį (Tęsinys 7-me psl.)

BALTIEJI LOKIAI

(Atkelta iš 5-to psl.)

vyzdžiui, vanagams, sakalams arba kad ir žuvėdroms, sugriebiančioms ore duonos trupinius — nei kitiems plėšriams žvėrim — liūtam ar tigram — mokantiems beveik visada apskaičiuoti šuolio smarkumą.

Baltųjų lokių tankūs kailiai apsaugo juos nuo bet kokių šalčių, ypač, kad jų kojų padai taip pat apžėlę. Bet jų nosis ir ausys bijo šalčio, ir Olsenui teko stebėti, kaip baltieji lokiai uždengia šalančias vietas priekinėmis letenomis.

Baltieji lokiai nebijo žmonių. Jie leidžia medžiotojams priartėti iki 20—25 žingsnių ir tik tada ima trauktis, atsi-

grįždami į persekiotojus ir išsisiėpę grasindami jiems. Pašautas lokys — pavojingas priešas. Seni lokiai leidžia medžiotojui prieiti visai arti ir tada slojasi piestu visu savo 10 pėdų ūgiu ir drąsiai puola žmones, nebijodami atstatyti šautuvų.

Banginių gaudytojams dažnai tenka kovoti su baltaisiais lokiais, atplėšiančiais nuo užmasto banginio milžiniškus gabalus.

Poliarinės saulės šviesa, atsisipindėdama vasarą nuo ašbergų (ledo kalnų) ir ledo laukų, apakina žmones ir šunis. Poliariinių sričių tyrinėtojai turi tamsius akinius, apsaugančius akis nuo akinančios šviesos. Eskimų akys visada ašaroja. O baltieji lokiai turi permatomas plėveles, apsaugančias akis, bet nesilpninančias regėjimo.

Vargu galima rasti kitų gyvūnų tiek mylinėjų savo vaikams, kaip baltieji lokiai. Kiekviena kalė ar katė rūpinasi savo vaikais, bet palyginti, nekūnė globėja savo vaiką dvejus ir kartais net trejus metus. Ji ne tik peni jį, bet nepaprastai kantriai moko jį plaukti ir me-

džioti. Olsenui dažnai tekdavo stebėti, kaip lokienė, sutūpdžiusi lokiukas ant lyties, mokė juos priselinti prie ruonio ir pasmaugti jį. Ji moko net, kaip reikia "išdarinėti" grobį, kurias dalis suėsti, o kurias — išmesti. Tik įsitikinusi, kad lokiukas jau subrendęs ir pats moka išvengti pavojaus ir pasirūpinti grobiu, lokienė apleidžia jį.

Beveik neįtikėtina, kad baltieji lokiai greičiau apsipranta su nelaisve, negu daugelis kitų žvėrių. Tiesa, jie negali gyventi be baseinų, bet šiaip greit apsipranta net su šiltu klimatu ir išdykauja bei žaidžia vandenyje net ir karščiausią vasaros dieną.

Jaunieji lokiai, užaugę nelaisvėje, moka prajuokinti zoologijos sodų lankytojus, bet nepatartina eiti arti prie baseino grotelių, nes tai pavojinga net tada, kai baseine gyvena tik jauni lokiai.

Eskimai laiko baltuosius lokius laukiniais žmonėmis. Eskimai iš viso skiria tik tris žmonių rūšis: baltuosius, eskimus ir baltuosius lokius. Kai kurie eskimai laiko baltuosius lokius savo protėviais, niekad jų nemedžioja, gerbia juos ir atneša jiems dovanų — elnių ir ruonių mėsos. L. U.

Jurgio Baltrušaičio

ŽEMĖS PAKOPOS

Šio leidinio keletas egzempliorių dar yra likusių ir galima įsigyti iš vertėjo Jono Valaičio. Leidinys kietai įristas. Vertinga ir graži dovana švenčių ar panašia proga. Kaina \$1.50. Nedelsiant bus pasiųsta paštu. Rašykite adresu: Mr. Jonas Valaitis, 1507 So. 51 Avenue, Cicero 50, Illinois. Tel.: OL 6-3180.

PRIEŠ SIŪSDAMI
DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR
PER KURIĄ NORS FIRMĄ.
Pasiklauskite patys savęs
APIE SEKANČIUS DALYKUS:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai GALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
SKYRIŲ

716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: WALnut 5-3455	
48½ EAST 7th STREET NEW YORK 3, N. Y. PHONE: GRamercy 3-1785	263 MARKET STREET NEWARK 2, N. J. PHONE: MARket 3-1968
979 S. BROAD STREET TRENTON, N. J. PHONE: EXport 4-8085	3206 EASTERN AVENUE BALTIMORE 24, MD. PHONE: DI 2-2374
4102 ARCHER AVENUE PHONE: FRontier 6-6399 CHICAGO 32, ILLINOIS	6460 MICHIGAN AVENUE DETROIT 10, MICH. PHONE: TASHmoo 5-7560
390 WEST BROADWAY SO. BOSTON 27, MASS. PHONE: ANDrew 8-8764	683 HUDSON AVENUE ROCHESTER 21, N. Y. PHONE: BAKer 5-5923
346 THIRD AVENUE PITTSBURGH 22, PA. PHONE: GRant 1-3712	1313 ADDISON ROAD CLEVELAND 3, OHIO PHONE: UTah 1-0807

3216 SUNSET BLVD., LOS ANGELES 26, CALIF., Phone: NO 5-9887

Greit atgabenkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit IŠSIŪSIME juos!

TĖVYNĖS ILGESYS

Jau greitai bus 25 metai, kaip palikau tėvynę. Bet ilgesys nė kiek nemažėja. Esu gimęs ir augusi pačiame gražiausiam Lietuvos kampelyje, gražiojoje Dzūkijoje, ir niekur neradau tokio gražaus kraštelio, kaip mano gimtinė.

Poeto buvo apdainuota „Kalnai kalneliai, pakalnės nuplėkė“, bet man buvo mielas ir geras mano gimtasis kampelis. Buvo jis neapsakomai gražus ir atrodė begalo didelis.

Mūsų kaimas stovėjo ypatingai gražioje vietoje. Jame buvo viso tik trylika gyventojų. Iš vienos pusės buvo ežeras, Galstū vadinamas, nusitiesęs kaip drobulė pusės kilometro pločio ir šešių kilometrų ilgio.

Buvo legendos kaip Galsų ežeras atsirado. Kadaisė ten buvusi lygi lanka, kurioje viena mama su nebyle dukra linus rovuši. Staiga ta nebylė dukrelė prašeko, sakydama: „Mama, bėkim, ežeras ateina!“ Po to mergaitė vėl nekaltėjo.

Kiek ten tiesos, nežinau, bet Galstas buvo tuo ypač gražus, kad jis pats duoboje ramiai ramiausiai svajojo, o aplinkui buvo apsuptas kalnų kalnelių, kurie buvo medžių, miškų, krūmokšnių ir krūmų apaugę. Žiūrint į ežerą iš bet kurio kalno viršaus, medžių šešėliai vandenyje visą ežerą padarydavo dvigubai gražesniu, — tokiu, kokį ir geriausias dailininkas nenupieštų.

Iš kitos pusės, kur prasidėjo mano tėvų sodyba, čjo didelis platus griovys, kuriuo pavasariais nešdavo į Galstą visos plačios apylinkės vandenį. Vandenių kritimas netoli nuo mūsų sėklyčios lango, už ku-

rio aš miegdavau, rodosi, buvo gražiausia pasaulyje muzikos simfonija. Tas griovys, kaip mano seneliai prisimindavo, kadaise buvo toks siauras, jog galėdavo persėkti, bet kas pavasarį vanduo jį ardė, griovė ir gilino, platino ir dailino, žemes nešdamas ir supildamas Galsto ežere. Su laiku tas griovys apaugo labai dideliais medžiais ir riešutynais, o tuose medžiuose apsigyveno daugybė paukščių, kurie, ypač lakštingalys per kiaušas vasaras užmigti neduodavo, ir ne vieną naktį esu išsėdėjusi prie atviro lango berymodama ir paukščių koncerto besiklausydama. Vienas už kitą gražesni, o rytui pradėjus aušti gegutė kai užkukuodavo, visi miegai išlakstydavo. Vandens šniokštimo ir paukščių čiulbėjimo simfoniją gal tik didis poetas būtų sugebėjęs aprašyti.

Karo audroms užėjus Griovys buvo gera slėptuvė nuo bombų slėptis. Per Pirmąjį Pasaulinį karą, kai vokiečiai okupavo Lietuvą, visas kaimelis ten slėpė savo maistą ir gyvulius. Man pačiai to neteko matyti, nes karo audros buvau nublokšta į Rusijos gilumą.

Tik kai po trijų metų grįžau, tėveliai pasakojo ir visi kiti to kaimelio žmonės paliudijo, kad rusai belaisviai čia buvo pasidaryę sau slėptuves. Visas kaimelis tai žinojo, ir naktimis jie eidavo pas žmones sau maisto prašyti, o vokiečiai už tai labai haudavo.

Vienas to kaimelio gyventojas pradėjo bijotis, kad jo lauke ta slėptuvė buvo, ir nuėjęs išdavė vokiečiams. Tuo tarpu (Tęsinys 8-ame psl.)

GIMNAZISTAS . . .

(Tęsinys iš 6-to psl.)

liudijimų nederėjimą ir nutarė vietoje įsitikinti, ar pro len-tų sieną galima girdėti, kas už jos ką veikia. Visas teismas vyko į Rutkauskų butą, buvusį sename mažame namelyje miesto pakraščio žemumoje prie Šešupės. Atrodė, kad Rutkauskų tarnaitė sakė tiesą.

Teismui sugrįžus į posėdžių salę, buvo pradėtos kaltinimo ir vėliau gynybos kalbos. Prokuroras, išdidus generolas, pasiremdamas, jo nuomone, nabejotinu policininko Doroniną parodymu, teigė Rutkauską esantį kaltą ir reikalavo jį bausiti pagal įstatymus. Prokuroro kalba buvo trumpa, bet atrodė įtikinanti. Advokatas Tarchovskioi sudarė kontrastą ir savo rūbi, nes teismo teisėjų ir prokuroro kariškos uniformos auksu, sidabru blizgėjo, o advokatas buvo apsiliejęs tikrai juodu fraku. Rusijos paprastų teismų teisėjai ir advokatai buvo be vakarietišku togu teismo posėdžiuose.

Advokatas Tarchovskioi kalbėjo ilgai (ilgiau valandos). Savo kalbos pradžioje lėtai net su mažais trūkiais dėstė kažkuriuos teisės dalykus, bet juo toliau, juo jo kalba buvo skladesnė, išpūdingesnė, veiksmi jai ir į klausiusiųjų jausmas. Savo gražią, išpūdingą kalbą baigė prašydamas teisėjus įrodyti visuomenei, kad ir

kariuomenės teismuose yra teisingumas, kad ne visi, kas tik šių teismų teisiama, jau yra žuve. Prašė Rutkauską išteisinti. Laikas jau buvo gerokai po 12 valandos ir teismo saluse, publikai skirtoje vietoje buvo susirinkusių nemažai karininkų žmonių ir pačių karininkų, atėjusių į klubą. Šiaip pašaliečiai į teismo salę nebuvo įleidžiami.

Advokatui pabaigus kalbėti, teismo pirmininkas kreipėsi į prokurorą, klausdamas, ar jis dar ką turis pasakyti. Deja, teismo salėje buvusieji buvo nustebinti, o ir patenkinti, kai prokuroras, vos pajudėjęs iš savo vietos, pratarė, kad nieko pasakyti neturįs.

Visi trys teisėjai išėjo iš salės ir, neilgai trukę, sugrįžo. Pirmininkas pasikaitė sprendimą, kad dėl nepakankamų įrodymų kaltinamasis Rutkauskas yra išteisintas. Prie Rutkauskos stovėjusi sargyba pasitraukė ir čia pat jau jis buvo laisvas. Advokatas Tarchovskioi kalėjime pusėtinai išvargusį jaunuolį Rutkauską pabučiavo. Bučiuoj jį ir čia pat buvusi džiaugsmo ašaromis ašarojanti motina. Ir viena kita klausiusių bylos karininkų žmonių skarele šluostė ašarą.

Buvo įprastinis pietavimo laikas klube. Dėl to visas teismas ir advokatas Tarchovskioi įsijungė į karininkų šeimų kompaniją, besiruošiančių pietauti. Jonas Valaitis

KAZBAR LOUNGE
Al Kazlauskas proprietor
Now Open 7 Days a Week — Bill Swan Trio — Friday, Saturday
Open House New Year's Eve. — Cocktail Hour Daily 4 to 6
AL KAZ. YOUR HOST
Phone 778-9484 — 2603 West 63rd Street

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lietuviškas knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeties, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsiu paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

R & R SINCLAIR
4200 W. 47th Street BI 7-9378
Come in and Say Hello! to John and Richard, new owners
• LUBE JOB
• OIL CHANGE with Top Grade Oil } \$6 WITH PURCHASE
• BRAKE ADJ. } 8 GALS
• WASH JOB } GAS

COSMOS TRAVEL BUREAU
PIONIERIUS KELIONIŲ SRITYJE • DAUGIAUSIAI PATYRĘS RUOSIJANT ĮVYKAS I
USSR IR RYTŲ EUROPOS KRASTUS

Mes parūpiname visas į USSR asmenims, kurie į čia atvyko per ar po li Pasaulinio karo ir dabar yra JAV-bių piliečiai.

AR JOS NORITE ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IŠ USSR? — SUSIZINOKITE SU COSMOS

COSMOS TRAVEL BUREAU
45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. — Tel. CI 5-7711

NAUME LIŪNAITE

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvotintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiuurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dūgne, maloniai Ravinę, geruosius Ardenus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,
NAUME LIŪNAITE

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 10, 1962